

Tillämpning av **Regelverk för hjälpmedelsförskrivning**

Hjälpmedelsguide
Förskrivningsanvisningar

Region Östergötland
och
länets kommuner

2025-06-01

Innehåll

Tillämpning av Regelverk för hjälpmedelsförskrivning	1
Hjälpmedelsguide.....	1
1. Bakgrund.....	2
1.1 Utgångspunkt	2
1.2 Hjälpmedelspolicy	2
1.3 Regelverk för hjälpmedelsförskrivning	2
1.4 Lagstiftning	3
1.5 Hjälpmedel i sitt sammanhang.....	3
1.6 Förskrivningsprocessen.....	3
2. Östergötlands läns organisation gällande länsgemensamma hjälpmedelsfrågor	5
2.1 Organisation.....	5
2.2 Hjälpmedelsråd	5
2.3 Hjälpmedelskonsulter	6
2.4 Hjälpmedelsförskrivare	7
2.5 Styrgrupp	7
2.6 Samverkan arbetstekniska hjälpmedel och utrustning (ATU).....	7
2.7 Brukarsamverkan	7
2.8 Sortimentsgrupper	7
3. Vad är hjälpmedel?	9
3.1 Sjukvårdshuvudmannens ansvar.....	9
3.2 Grundutrustning	9
3.3 Personligt förskrivna hjälpmedel	9
3.4 Arbetstekniska hjälpmedel.....	11
3.5 Egenansvar.....	12
4. Vem har rätt att få hjälpmedel förskrivna?	13
4.1 Personer boende i Östergötland	13
4.2 Barn, ungdomar och studerande	13
4.3 Personer folkbokförda i annat län.....	13
4.4 Personer folkbokförda i Östergötland, placerad av annan kommun	14
4.5 Utländska medborgare folkbokförda i Östergötland	14
4.6 Svenska medborgare bosatta utomlands (utlandssvenskar).....	14
4.7 Utländska medborgare som tillfälligt vistas i Sverige	15
4.8 Asylsökande - utländska personer som söker uppehållstillstånd.....	16
4.9 Gömda och papperslösa personer som vistas i Östergötland	17
5. Förskrivaransvar	18
5.1 Allmänt.....	18
5.2 Förskrivarkompetens.....	18
5.3 Förskrivning av hjälpmedel	18
5.4 Behovsinriktat synsätt	19
5.5 Uppföljning av förskrivning	20
5.6 Särskild prövning	21
5.7 Information till brukare.....	21
5.8 Dubbelförskrivning.....	22
6. Brukaransvar.....	23

Förskrivningsanvisningar	25
MEDICINSKA BEHANDLINGSHJÄLPMEDEL	26
STIMULATOR FÖR SMÄRTLINDRING / TENS	26
SLEMSUG	26
ANTIDECUBITUSHJÄLPMEDEL	27
ANTIDECUBITUSDYNOR.....	27
ANTIDECUBITUSDYNA TILL TOALET.....	28
ANTIDECUBITUSHJÄLPMEDEL FÖR HÅLAVLASTNING	28
ANTIDECUBITUSMADRASS.....	28
STÅHJÄLPMEDEL OCH POSITIONERINGSKUDDAR.....	30
BARN: TIPPBRÄDA / STÅSTÖD	30
TIPPBRÄDA / STÅSTÖD.....	30
POSITIONERINGSKUDDE	31
FORMGJUTEN SITS.....	32
FORMGJUTEN SITS	32
FORMGJUTEN HYGIENSITS	32
ADL	33
ÄTHJÄLPMEDEL	33
STRUMPPÅDRAGARE	33
KROPPSBURET SKYDDSMATERIAL.....	34
HUVUDSKYDD/HJÄLM	34
BÄLTE, SELE OCH VÄST.....	34
HJÄLPMEDEL VID TOALETTBESÖK.....	35
BARN: TOALETTSITS	35
BARN: MOBIL TOALETSTOL / DUSCH- OCH TOASTOL PÅ HJUL	35
ARMSTÖD SOM MONTERAS PÅ TOALET.....	35
TOALETSTOL, FRISTÅENDE	35
TOALETSTOLSFÖRHÖJNING, FRISTÅENDE	36
TOALETSTOLSFÖRHÖJNING, FAST.....	36
TOALETTSITS MED INBYGGD LYFTANORDNING	36
MOBIL TOALETSTOL / DUSCH- OCH TOASTOL PÅ HJUL	36
SKÖTBORD	37
HJÄLPMEDEL VID BAD OCH DUSCH	38
BARN: BADSTOL	38
BARN: MOBIL TOALETSTOL / DUSCH- OCH TOASTOL PÅ HJUL	38
DUSCHSTOL	38
BADBRÄDA	38
VRIDBAR DUSCHSTOL FÖR BADKAR.....	39
MOBIL DUSCH- OCH TOALETSTOL.....	39
DUSCHVAGN.....	40
DUSCHBORD /-BRITS	40
HJÄLPMEDEL VID FÖRFLYTTNING.....	41
GÅNGHJÄLPMEDEL SOM HANTERAS MED EN ARM	41

STÖDKÄPP	41
KRYCKKÄPP.....	41
UNDERARMSKRYCKA, RA-KRYCKA	41
AXILLARKRYCKA	42
FYRPUNKTSSTÖD (kvadrant)	42
GÅNGHJÄLPMEDEL SOM HANTERAS MED BÅDA ARMARNA	43
GÅSTATIV (betastöd).....	43
BARN: ROLLATOR	43
ROLLATOR.....	43
GÅBORD	44
GÅSTOL	44
ÖVRIGA FÖRFLYTTNINGSHJÄLPMEDEL	45
BARN: SITTVAGN, SULKY	45
ÖVERFLYTTNINGSHJÄLPMEDEL.....	46
GLIDBRÄDA OCH GLIDMATTA	46
VRIDPLATTA / VRIDPLATTA MED STÖDHANDTAG OCH KNÄSTÖD /	
ÖVERFLYTTNINGSPLOTTFORM.....	46
UPPRESNINGS-/ VÅRDBÄLTE	46
PERSONLYFT	47
UPPRESNINGSLYFT (Stålyft).....	47
MOBIL PERSONLYFT.....	47
STATIONÄR LYFT med enkel skena.....	47
STATIONÄR LYFT av traversmodell	48
LYFTSELE	49
RULLSTOL	50
MANUELL RULLSTOL.....	50
TILLÄGGSUTRUSTNING TILL MANUELL RULLSTOL	52
RULLSTOLSDYNA / RULLSTOLSRYGG	54
DYNA FÖR KORTTIDSSITTANDE	54
SVANKDYNA.....	54
RULLSTOLSRYGG FÖR POSITIONERING.....	55
ELEKTRISK RULLSTOL.....	56
TILLÄGGSUTRUSTNING TILL ELEKTRISK RULLSTOL	58
BARN: ELEKTRISKT MOBILITETSHJÄLPMEDEL	59
HEMHJÄLPMEDEL.....	60
SITTMÖBEL	60
BARN: ARBETSSTOL	60
ARBETSSTOL.....	61
COXITSTOL.....	61
STOL FÖR POSITIONERING.....	62
RAMP.....	62
PORTABEL RAMP	62

TRÖSKELRAMP.....	62
SÄNGTILLBEHÖR, EGENÄGD SÄNG	63
FÖRHÖJNINGSKLOSSAR, FÖRHÖJNINGSBEN	63
SÄNGRYGGSTÖD, ELEKTRISKT REGLERBART	63
STÖDHANDTAG TILL SÄNG	63
LYFTBÅGE (fristående sängdävert)	64
SÄNG.....	64
SÄNG, ELEKTRISKT REGLERBAR	64
SPJÄLSÄNG, HÖJ- OCH SÄNKBAR MED ÖPPNINGSBARA GRINDAR.....	65
SPECIALSÄNG MED HÖGA GRINDAR	65
SÄNGTILLBEHÖR, ELEKTRISK REGLERBAR SÄNG	65
SÄNGGRIND	65
GRINDSKYDD	66
KOMMUNIKATIONSHJÄLPMEDEL.....	67
SAMTALSHJÄLPMEDEL VID NÄRKOMMUNIKATION	67
HJÄLPMEDEL FÖR TALFLYT.....	67
KOMMUNIKATIONSKARTA.....	67
PEKLAMPA	68
SAMTALSAPPARAT	68
KOMMUNIKATIONSHJÄLPMEDEL FÖR DIGITAL DELAKTIGHET.....	68
ANPASSNINGAR (stysätt, programvara, applikation)	70
SOM SAMTALSHJÄLPMEDEL	70
SOM SKRIVHJÄLPMEDEL	70
LARM.....	72
TRYGGHETSLARM OCH ÖVERVAKNINGSLARM.....	72
ANFALLSLARM FÖR EPILEPTIKER.....	72
KOGNITIONSHJÄLPMEDEL	73
HJÄLPMEDEL FÖR KOGNITIVT STÖD	73
BILDSTÖD	73
PLANERINGS- OCH MINNESSTÖD	74
AVANCERAT PLANERINGS- OCH MINNESSTÖD.....	74
TIDSHJÄLPMEDEL	74
MEDICINDOSETT MED TIDSPÅMINNARE	75
 HJÄLPMEDELSFÖRSKRIVARE	
Arbetsterapeut (At)	
Fysioterapeut (Ft/) (Innefattar även förskrivare med legitimation som sjukgymnast)	
Logoped (Log)	
Läkare (Läk)	
Sjuksköterska inom kommunal hälso- och sjukvård/distriktssköterska (Ssk)	

Hjälpmedelsguide

Region Östergötland
och
länets kommuner

2025-06-01

1. Bakgrund

1.1 Utgångspunkt

Östergötlands kommuner och Region Östergötland ansvarar för att länets invånare erbjuds en god hälso- och sjukvård på lika villkor efter behov. Kommunernas socialnämnd eller motsvarande samt Region Östergötlands hälso- och sjukvårdsnämnd har huvudansvaret för att östgötarnas behov av hälso- och sjukvårdsinsatser tillgodoses på bästa sätt inom de ekonomiska ramar som fastställts. Det finns en gemensam hjälpmedelspolicy för Region Östergötland och länets kommuner som beskriver huvudmännens synsätt och viljeinriktning kring hjälpmedel.

1.2 Hjälpmedelspolicy

Hälso- och sjukvårdslagen § 3b och § 18 b, lagen om medicintekniska produkter och arbetsmiljölagen reglerar de båda huvudmännens ansvar gällande hjälpmedel.

Huvudmännens synsätt och viljeriktning

För att säkerställa välfungerande vårdkedjor i övergången mellan olika sjukvårdshuvudmän ska förskrivningsprocessen utformas på ett patientsäkert samt kompetens- och kostnadseffektivt sätt.

Sjukvårdshuvudmännen förbinder sig att utarbeta det länsgemensamma regelverk och anvisningar som krävs för att åstadkomma en välfungerande och patientsäker tillämpning i samverkan. Ambitionen är att säkra en god och jämn kvalitet genom att också tillämpa arbetssätten gemensam förskrivarutbildning och gemensam kompetensutveckling.

Upphandling ska i största möjliga omfattning vara gemensam.

Hjälpmedel ska ses som en integrerad del i vård och behandling och brukares erfarenheter ska tillvaratas.

Bärande principer skall vara närhet, kontinuitet och delaktighet samt § 2 i hälso- och sjukvårdslagen som bland annat säger:

- att målet för hälso- och sjukvården, är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen
- att den som har det största behovet av hälso- och sjukvård skall ges företräde till vård
- att den skall vara av god kvalitet med en god hygienisk standard och tillgodose patienternas behov av trygghet i vården och i behandlingen
- att den skall vara lättillgänglig
- att den skall bygga på respekt för patientens självbestämmande och integritet

Hjälpmedel skall tillhandahållas på sådant sätt att brukaren/patientens hela livssituation vägs in i bedömning, utprovning, anpassning och teknisk service. I möjligaste mån, skall detta ske så nära brukarens/patientens hem som möjligt. Personer med funktionsnedsättning skall ha möjlighet att kunna behålla hjälpmedlet genom hela vård- och behandlingskedjan samt vid flytt mellan länets kommuner.

1.3 Regelverk för hjälpmedelsförskrivning

Grundtanken med detta dokument är att det ska vara ett verktyg för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning, folkbokförda i Östergötland, får en likvärdig bedömning och tillgänglighet till hjälpmedel. Den grundläggande inställningen är att personer med

funktionsnedsättning ska ha samma medborgerliga rättigheter, ansvar och skyldigheter som andra i samhället.

I dokumentet är begreppen personer med funktionsnedsättning, brukare, patient och enskild liktydiga.

Regelverket ska i första hand ge vägledning åt medarbetare inom hälso- och sjukvården som arbetar med hjälpmedelsförsörjningen, men den ska också tjäna som allmän informationsskrift till brukare, anhöriga, intresseorganisationer med flera.

Förskrivningsanvisningarna ska fungera som stöd åt hjälpmedelsförskrivare i arbetet med att säkerställa likvärdig bedömning och tillgänglighet till hjälpmedel för brukare i Östergötland.

1.4 Lagstiftning

Sjukvårdshuvudmännen, det vill säga länets kommuner och Region Östergötland har enligt Hälso- och sjukvårdslagen HSL 2017:30 skyldighet att tillhandahålla hjälpmedel till personer med funktionsnedsättning och därigenom bidra till möjligheten till aktivitet i det dagliga livet. Sjukvårdshuvudmännen ansvarar för att besluta om vad som kan personligt förskrivas som hjälpmedel och vilka produkter som ska ingå i Östergötlands fastställda hjälpmedelssortiment. Hjälpmedel förskrivs utifrån brukarens behov, Regelverk för hjälpmedelsförskrivning samt det fastställda hjälpmedelsortimentet som finns i Östergötlands län. Då Hälso- och sjukvårdslagen inte är en rättighetslag finns det enligt HSL inga formella möjligheter att överklaga beslut vid avslag på begäran om visst hjälpmedel.

Hjälpmedelsprocessen ska utgå från en humanistisk grundsyn där den funktionshindrade är delaktig och jämlik, men också har ett eget ansvar.

I Patientlagen 2014:821 regleras att när det finns olika hjälpmedel inom länets fastställda sortiment ska personer med funktionsnedsättning ges möjlighet att välja det alternativ som han eller hon föredrar. Patient/brukare ska få det valda hjälpmedlet, om det med hänsyn till hans eller hennes behov och till kostnaderna för hjälpmedlet framstår som befogat. Denna bedömning görs av ansvarig hjälpmedelsförskrivare i varje enskilt ärende.

Enligt HSL gäller denna möjlighet enbart de som är folkbokförda eller kvarskrivna och stadigvarande vistas i Östergötland.

1.5 Hjälpmedel i sitt sammanhang

Hälso- och sjukvårdens uppgift är att erbjuda förebyggande insatser, vård, rehabilitering och habilitering utifrån behov och förväntad nytta. Hjälpmedelsförskrivning är en integrerad del i hälso- och sjukvårdens processer, där hjälpmedlet har som uppgift att kompensera för en persons aktivitetsbegränsningar, att underlätta behandling eller förebygga komplikationer. Hjälpmedelsförskrivning får aldrig utgöra en isolerad insats eller ersätta andra insatser inom hälso- och sjukvården. Den som förskriver hjälpmedel har därför till uppgift att överväga behovet av andra behandlings- och rehabiliteringsåtgärder, som kan förbättra individens funktions- och aktivitetsförmåga, innan hjälpmedel förskrivs.

1.6 Förskrivningsprocessen

Förskrivningsprocessen utgår ifrån

- en helhetssyn på individens situation
- att legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal erfordras för bedömning, utprovning, anpassning, träning och utvärdering
- ett samspel där insatsen av hjälpmedel anpassas till andra åtgärder

***Region Östergötland
och länets kommuner***

- en prioritering där den enskildes behov och insatsens nytta är vägledande
- att hjälpmedlet sätts in i rätt tid när behov uppstår eller förändras

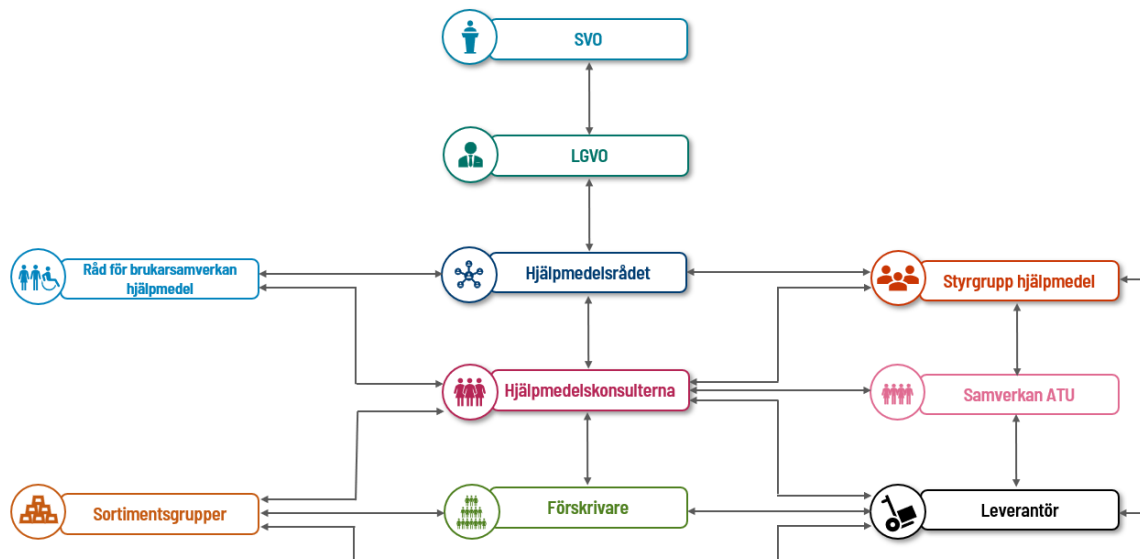
Förskrivningsprocessen ska kännetecknas av

- god tillgänglighet
- säkra produkter
- hög kompetens och samordnade kostnadseffektiva lösningar
- systematiskt kvalitetsarbete för att säkerställa effektiv användning av resurser
- delaktighet

2. Östergötlands läns organisation gällande länsgemensamma hjälpmedelsfrågor

2.1 Organisation

Östergötlands organisation för länsgemensamma hjälpmedelsfrågor

Hjälpmedelsguide och Förskrivningsanvisningar utgör kommunernas och Region Östergötlands gemensamma Regelverk för hjälpmedelsförskrivning och utgår ifrån den länsgemensamma hjälpmedelspolicyn. Regelverket fastställs genom likalydande politiskt beslut i respektive kommun i Östergötland och Region Östergötland på rekommendation av SVO.

Hjälpmedelskonsulterna har mandat att vid behov ta beslut om ändringar i Regelverket för hjälpmedelsförskrivning där kostnadsförändringen bedöms vara under 100 000 kr per år för länets sjukvårdshuvudmän totalt.

Hjälpmedelskonsulterna har även mandat att vid behov ta beslut om justeringar i Regelverket för hjälpmedelsförskrivning som uppstår utifrån behov av förtydliganden och/eller lagändringar.

Det länsgemensamma Hjälpmedelsråd har mandat att ta beslut om årlig revidering av Regelverket för hjälpmedelsförskrivning där kostnadsförändringen bedöms vara under 1 000 000 kr per år för länets sjukvårdshuvudmän totalt.

Kostnadsförändringar som bedöms vara över 1 000 000 kr per år för länets sjukvårdshuvudmän totalt tar respektive sjukvårdshuvudman politiskt beslut om i samband med revidering av Regelverket för hjälpmedelsförskrivning.

2.2 Hjälpmedelsråd

Hjälpmedelsrådet bereder frågor och förslag avseende regelverks- och övriga hjälpmedelsfrågor innan de vid behov lyfts på tjänstemanna- och politisk nivå.

Region Östergötland och länets kommuner

Det länsgemensamma Hjälpmedelsrådet består av representanter från länets kommuner och Region Östergötland:

- Hjälpmedelskonsulter – Ordförande och sammanhållande i hjälpmedelsfrågor.
- Representant MAR - Patientsäkerhetsperspektiv, representerar hela länets perspektiv.
- Representanter för länets största kommuner - För att tillgodose kommunernas specifika behov inom hjälpmedelsområdet, med hänsyn till faktorer som kommunstorlek, befolkning, geografiskt läge och erfarenheter från både patienter och förskrivare, samt för att hantera budgetansvar.
- Representanter för länets mindre kommuner - För att tillgodose kommunernas specifika behov inom hjälpmedelsområdet, med hänsyn till faktorer som kommunstorlek, befolkning, geografiskt läge och erfarenheter från både patienter och förskrivare, samt för att hantera budgetansvar.
- Representant för Regionens förtroendeförskrivare - För att tillgodose regionens behov inom hjälpmedelsområdet, med hänsyn till antalet förskrivare och variationer i erfarenheter från både patienter och förskrivare.
- Representant för barn och ungdomshabiliteringen - För att tillgodose framförallt Habiliteringens samt regionens behov inom detta hjälpmedelsområde, med hänsyn till antalet förskrivare och variationer i erfarenheter från både patienter och förskrivare.

Hjälpmedelsrådets uppdrag

- Årlig revidering av Regelverket för hjälpmedelsförskrivning
- Årlig rapportering till LGVO och SVO
- Arbetar för ett länsövergripande perspektiv med fokus på helhetssyn och kostnadseffektivitet
- Fokus på övergripande frågor som påverkar hela länet, mer specifika frågor behandlas av hjälpmedelskonsulter, leverantör och/eller förskrivare.
- Omvärldsbevakning inom hjälpmedelsområdet

Representanter till hjälpmedelsrådet utses av Socialchefsnätverket, Regionens Hälso- och sjukvårdsdirektör samt respektive verksamhetschef för Habiliteringen

2.3 Hjälpmedelskonsulter

Hjälpmedelskonsulterna har ett länsövergripande uppdrag. I uppdraget ingår att säkerställa en likvärdig hjälpmedelsförsörjning i Östergötland och vara sakkunniga inom området. I detta uppdrag ingår bland annat att

- vara stöd åt länets hjälpmedelsförskrivare i tolkning av det länsgemensamma Regelverk för hjälpmedelsförskrivning
- ha tolkningsföreträdare på Regelverk för hjälpmedelsförskrivning för att säkerställa en likvärdig hjälpmedelsförsörjning i Östergötland.
- i egenskap av sakkunnig föredra och informera SVO och LGVO om länsgemensamt regelverk för hjälpmedelsförskrivning och övrigt av betydelse inom området
- fastställa länets hjälpmedelssortiment efter dialog i sortimentsgrupperna utifrån beslutat länsgemensamt regelverk
- ta fram underlag inför revidering av det länsgemensamma regelverket
- ta fram beslutsunderlag vid Särskilda provningar (se Hjälpmedelsguide kapitel 5.6)
- ta fram beslutsunderlag för personlig förskrivningsrätt till hjälpmedelsförskrivare
- ansvara för obligatorisk förskrivarutbildning för länets hjälpmedelsförskrivare
- samverkanspart med MAR/MAS

- säkerställa att det finns underlag för internkontroll och uppföljning av hjälpmedelsförskrivning
- omvärldsbevakning inom hjälpmedel/välfärdsteknologi
- samarbeta med hjälpmedelsleverantören kring gemensamma rutiner och frågeställningar.

2.4 Hjälpmedelsförskrivare

Sjukvårdshuvudmannen har ansvar för att det finns personal med erforderlig kompetens att förskriva hjälpmedel, att obligatorisk och fortlöpande utbildning erbjuds samt att gällande lagstiftning efterföljs. I nuläget aktuella yrkesgrupper som kan få förskrivningsrätt är; legitimerade arbetsterapeuter, fysioterapeuter, logoped, läkare och sjuksköterskor.

2.5 Styrgrupp

Kommunerna och Region Östergötland har avtal med en gemensam hjälpmedelsleverantör gällande länets hjälpmedelsförsörjning utifrån detta regelverk. Avtalet omfattar bland annat inköp, leverans, rekonditionering, service, anpassningar och reparationer av hjälpmedel samt övriga tjänster såsom rådgivning, utbildningar med mera. Kommunerna, Region Östergötland och hjälpmedelsleverantören har en gemensam Styrgrupp för uppföljning av avtalet.

Styrgruppen ska genomföra en gemensam och regelbunden uppföljning av avtalet. I uppföljningen ska bl.a. följande ingå; kvalitet, avvikelser, tillbud, leveranstider, statistik över volymer samt utvecklingsbehov.

Styrgrupp med representanter från medverkande kommuner och Region Östergötland utses av sjukvårdshuvudmännen. Leverantören utser representanter för sin medverkan i styrgruppen.

2.6 Samverkan arbetstekniska hjälpmedel och utrustning (ATU)

Denna grupp syftar till att hantera, följa upp och utveckla arbetet kring avvikelser, arbetstekniska hjälpmedel och utrustning, detta för att arbeta för en mer strukturerad och samordnad hantering på området.

Gruppen består av länets hjälpmedelsleverantör, hjälpmedelskonsulter, MARar, kommun- och regionrepresentanter.

2.7 Brukarsamverkan

I all långsiktig och övergripande planering av hjälpmedelsverksamheten bör brukar- och intresseorganisationernas erfarenhet och kunskaper tas tillvara genom samverkan på olika nivåer. Brukar- och intresseorganisationernas möjligheter att bidra med synpunkter och kunskaper inom hjälpmedelsområdet ska beaktas i största möjliga utsträckning. Brukar- och pensionärsorganisationer i länet har representation i Rådet för brukarsamverkan hjälpmedel, som är ett viktigt forum för delaktighet i länets hjälpmedelsfrågor på grupp- och organisationsnivå.

2.8 Sortimentsgupper

Sortimentsgruppernas arbete syftar till att ta fram funktionella krav för produkter som ska ingå i sjukvårdshuvudmännens fastställda sortiment. Länets hjälpmedelskonsulter beslutar

efter dialog med sortimentsgrupperna och länets hjälpmedelsleverantör om vilka produkter som ska ingå i sjukvårdshuvudmännens fastställda sortiment.

De förskrivare som är representanter i sortimentsgrupperna har en viktig roll genom att bidra med kompetens och samlad erfarenhet inom aktuellt sortimentsområde. Särskild uppdragsbeskrivning finns för representanter i sortimentsgrupp, se vårdgivarwebben.

Om hjälpmedelsleverantören identifierar behov av nya produkter till det fastställda sortimentet ska detta påtalas för Hjälpmedelskonsulterna.

Hjälpmedelsleverantören ska enligt avtal ta ansvar för att det genomförs flera olika sortimentsgrupper som tillsammans täcker in det produktutbud som omfattas av gällande Regelverk för hjälpmedelsförskrivning.

Sortimentsgrupperna sammankallas av hjälpmedelsleverantören i den omfattning som parterna överenskommer om, dock minst en gång per kalenderår. Sjukvårdshuvudmannen kan enligt avtal därutöver begära ytterligare sortimentsgruppsmöten vid behov. Dagordning och minnesanteckningar ska föras och publiceras av hjälpmedelsleverantören i den omfattning som parterna kommit överens om.

3. Vad är hjälpmedel?

3.1 Sjukvårdshuvudmannens ansvar

Sjukvårdshuvudmannens ansvar avgränsas till den typ av hjälpmedel som är individuellt utprovade och kräver hälso- och sjukvårdens särskilda kompetens för bedömning och utprovning. Produkterna ska vara nödvändiga ur medicinska, rehabiliterings- eller habiliteringsmässiga aspekter. En del hjälpmedel ligger utanför sjukvårdshuvudmannens ansvar, bland annat där den enskilde brukaren själv kan bedöma nyttan av hjälpmedlet och hjälpmedlet finns tillgängligt i handeln. För dessa hjälpmedel har brukaren ett personligt ansvar att vid behov själv införskaffa och bekosta; se även kapitel 3.5 och kapitel 6. De hjälpmedel som sjukvårdshuvudmannen tillhandahåller avser att underlätta den dagliga livsföringen för personer med funktionsnedsättning i boendet där brukaren är folkbokförd/närmiljön eller skola. I den dagliga livsföringen kan till exempel ingå att klara överflyttning, personlig hygien, förflyttning i och omkring bostaden, att kommunicera med omgivningen samt hjälpmedel för kognitivt stöd. För barn ingår lek i den dagliga livsföringen och hjälpmedel kan i vissa fall förskrivas för att underlätta/möjliggöra lek, se förskrivningsanvisningar.

Hjälpmedel för vistelse i fritidshus, för semesterresa och vid tillfällig vistelse på annan plats än där brukaren är folkbokförd, samt hjälpmedel för att utöva sport, fritidsaktiviteter och motion ligger utanför sjukvårdshuvudmannens ansvar och berättigar inte till lån av hjälpmedel. I dessa situationer är det den enskildes personliga ansvar att själv ombesörja och bekosta eventuella hjälpmedel.

Utanför sjukvårdshuvudmannens ansvar faller även exempelvis:

- träningshjälpmedel
- hjälpmedel för yrkesinriktad rehabilitering
- arbetshjälpmedel (för brukaren på dennes arbetsplats)
- arbetstekniska hjälpmedel, undantag; se kapitel 3.4
- speciella anordningar/hjälpmedel i samband med bilanpassning
- grundutrustning hos huvudman/vårdgivare
- pedagogiska hjälpmedel inom barnomsorg och skola
- åtgärder/hjälpmedel som går under Lagen om bostadsanpassningsbidrag

3.2 Grundutrustning

Det åligger respektive huvudman/vårdgivare att inreda och med hjälpmedel utrusta varje verksamhet, oberoende av driftform, som till exempel klinik, daglig verksamhet, dagverksamhet för äldre, skola eller särskild boendeform, så att miljön motsvarar de behov som finns eller kan väntas uppstå för dem som ska vistas där. I grundutrustning ingår även hjälpmedel som kan användas av flera brukare i den aktuella verksamheten, till exempel tippbräda, toalettförhöjning och transportrullstol med eller utan drivaggregat.

3.3 Personligt förskrivna hjälpmedel

Personligt förskrivna hjälpmedel enligt detta regelverk är avgiftsfria lån från sjukvårdshuvudmannen. Undantag; se Förskrivningsanvisningar. Sjukvårdshuvudmannen svarar för service- och reparationskostnader orsakade av normalt slitage.

Service och reparation av personligt förskrivna hjälpmedel får endast utföras av den hjälpmedelsleverantör som sjukvårdshuvudmannen har avtal med, undantag; se kapitel 6.

Personligt förskrivna hjälpmedel är endast avsedda att användas av den brukare till vilken hjälpmedlet har förskrivits och får inte nyttjas av eller överlåtas till någon annan. Hjälpmedel som används av flera personer eller som behövs/används vid behandling i slutenvård betraktas inte som personliga hjälpmedel, se kapitel 3.2.

Anpassning/specialanpassning av hjälpmedel

Anpassning och specialanpassning är två olika begrepp:

Med anpassning menas att ett hjälpmedel justeras för att passa den enskilde brukaren och att detta sker inom de ramar som tillverkaren anger. En anpassning kan uppnås genom att hjälpmedlet förses med tillbehör som godkänns av tillverkaren eller genom justering av inställbara funktioner. Om brukarens behov inte kan tillgodoses genom anpassning finns ibland möjligheten till specialanpassning av en produkt för den aktuella brukaren.

Med specialanpassning avses sådan förändring av hjälpmedel som har bedömts/beställs av förskrivare och utförs tekniker eller annan person med kompetens inom området, där hjälpmedlets funktion, prestanda eller säkerhet förändrats utanför de ramar som tillverkaren angivit.

Specialanpassning kan ske genom att man

- kombinerar produkter på ett sätt som inte tillverkaren/tillverkarna avsett
- gör konstruktionsmässiga ingrepp eller tillägg på en färdig produkt
- konstruerar och tillverkar en ny produkt
- använder produkten på ett nytt sätt eller inom ett nytt användningsområde avvikande från tillverkarens anvisningar

En specialanpassning på ett förskrivet hjälpmedel ska beställas av förskrivare genom en skriftlig anvisning och vara avsedd för en namngiven brukare. Beställningen ska innehålla åtgärdens syfte och önskat utförande. Förskrivaren ansvarar för anpassningens funktionella del och tekniker eller annan person som utför anpassningen ansvarar för att det tekniskt är fackmannamässigt utfört.

Det är också förskrivarens ansvar att den specialanpassade produkten förses med nödvändig och individuellt anpassad brukarinformation. Förskrivaren kompletterar om möjligt befintlig bruksanvisning eller om behov finns formulerar en ny.

Innan en specialanpassning tas i bruk ska förskrivaren godkänna anpassningen skriftligt. Specialanpassningen skall därutöver också uppfylla lagstiftningens krav på till exempel dokumentation, identifierbarhet och spårbarhet.

Sjukvårdshuvudmannens ansvar omfattar inte anpassning av egenägda produkter.

Installation, nedmontering och återställning i ordinärt boende

Fast installation kan bli aktuellt för vissa hjälpmedel, till exempel stationär personlyft och duschbord/-brits. Brukaren måste inhämta fastighetsägarens tillstånd innan sådan installation utförs. Sjukvårdshuvudmannen bekostar och ombesörjer installation och nedmontering av förskrivna hjälpmedel som ligger inom sjukvårdshuvudmannens ansvarsområde. Ersättning utgår inte retroaktivt till brukare/anhörig som själv bekostat installation/nedmontering av hjälpmedel. Återställning av ytskikt bekostas inte av sjukvårdshuvudmannen.

Flytt av elektriskt reglerbar säng och fast installerade hjälpmedel i ordinärt boende

Flytt av elektriskt reglerbar säng och fast installerade hjälpmedel får av säkerhetsskäl endast utföras av den hjälpmedelsleverantör som sjukvårdshuvudmannen har avtal med. Brukaren faktureras en avgift per styck, för flytt av dessa hjälpmedel. Om flera hjälpmedel flyttas samtidigt tas aldrig ut avgift för mer än tre hjälpmedel per flyttillfälle.

Det gäller såväl vid flytt till annan bostad, som vid flytt av dessa hjälpmedel inom samma bostad, när behov av ned- och uppmontering finns.

3.4 Arbetstekniska hjälpmedel

Arbetsgivaren har det grundläggande ansvaret för att arbetsplatsen är lämpligt utformad utifrån arbetsmiljösynpunkt. Arbetsgivaren skall vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa eller olycksfall i arbetet, samt ansvarar för att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Att personal har den utrustning/de arbetstekniska hjälpmedel och den utbildning som behövs för att utföra arbetsuppgifter på ett säkert sätt, är därmed arbetsgivarens ansvar. Med arbetstekniska hjälpmedel avses sådan utrustning som erfordras för att anställd personal ska kunna utföra sitt arbete på ett så tryggt och säkert sätt som möjligt. (För övrigt se Arbetsmiljölagen SFS 1977:1160)

Arbetstekniska hjälpmedel kan till exempel vara:

- överflyttningshjälpmedel (exempelvis. personlyft, överflyttningsplattform, glidmatta)
- uppresningsbälte
- elektriskt reglerbar säng
- drivaggregat till rullstol

För arbetstekniska hjälpmedel i ordinärt boende är arbetsgivaren ansvarig när kommunalt anställd personal eller upphandlad verksamhet (till exempel personlig assistans/hemtjänst) finns. Regler och rutiner utformas av respektive kommun. Då personlig assistent är anställd av enskild person, är denne i lagens mening arbetsgivare enligt LASS (Lagen om assistansersättning) och därmed också ansvarig för den arbetstekniska utrustningen och all utbildning kring denna utrustning som behövs. Samma ansvar har privata bolag/arbetsgivare. För arbetstekniska hjälpmedel som används i skolmiljö ansvarar skolan. Sjukvårdshuvudmannen ansvarar för hjälpmedel till icke-anställd förälder/anhörig som vårdar barn/anhörig i hemmet.

I de fall brukaren med hjälp av något av ovanstående hjälpmedel blir självständig i en aktivitet, är hjälpmedlet inte att betrakta som ett arbetstekniskt hjälpmedel, utan ska då förskrivas som ett hjälpmedel för personligt bruk.

Undantag från ovanstående:

Sjukvårdshuvudmannen har i vissa fall kostnadsansvar för arbetstekniska hjälpmedel till personliga assistenter som är anställda av enskild brukare eller där brukaren har avtal om motsvarande tjänst med privata bolag/arbetsgivare. Sjukvårdshuvudmannens ansvar innefattar i dessa fall inte utbildning av personal, utöver den utbildning/information som alltid ges i samband med förskrivning/introduktion av ett hjälpmedel.

Sjukvårdshuvudmannens ansvar för arbetstekniska hjälpmedel till personliga assistenter i privat bolag/arbetsgivare omfattar **endast** de behovskriterier som gäller vid förskrivning för icke-anställd anhörigs behov utifrån detta regelverk. Det vill säga förskrivning kan endast ske om behovskriterierna för icke anställd anhörig uppfylls, se förskrivningsanvisning där icke anställd anhörig omnämns. Dessa arbetstekniska hjälpmedel förskrivas som personligt

förskrivna hjälpmedel till brukaren och förskrivaren har därmed samma ansvar som vid andra personligt förskrivna hjälpmedel.

Behov av arbetstekniska hjälpmedel till personliga assistenter anställda av privat bolag/arbetsgivare utöver förskrivningsanvisningarna i detta regelverk, ligger utanför sjukvårdshuvudmannens ansvar. Dessa arbetstekniska hjälpmedel är arbetsgivarens ansvar, tex. om brukaren ej är berättigad till en stationär personlyft eller drivaggregat till rullstol utifrån förskrivningsanvisningar men assistansbolaget anser att det är nödvändigt utifrån arbetsmiljö – i dessa fall bekostas hjälpmedlet av arbetsgivaren.

3.5 Egenansvar

Egenansvar enligt detta regelverk är åtgärder som den enskilde själv kan besluta om utan att det behöver föregås av professionell bedömning och utprovning. Sjukvårdshuvudmannen har inte något ansvar för egenansvarsprodukter. Däremot har förskrivaren en viktig roll när det gäller att bistå med information, individuella och/eller generella råd och rekommendationer. Individuella råd ska dokumenteras i patientjournalen.

Det finns hjälpmedel som har karaktären av egenansvarsprodukter i en persons vardag. Med egenansvarsprodukter menas i detta sammanhang produkter/hjälpmedel som går att köpa i handeln, till exempel i affär, e-handel eller på apotek och som inte kräver sjukvårdens specialkunskap. Egenansvar avseende dessa produkter/hjälpmedel innebär för den enskilde att såväl införskaffa som att bekosta dessa. Se även kapitel 6.

4. Vem har rätt att få hjälpmedel förskrivna?

4.1 Personer boende i Östergötland

För att vara berättigad till personligt förskrivna hjälpmedel enligt detta regelverk måste man vara folkbokförd i Östergötland.

Grundprincipen är att hjälpmedel kan förskrivas för bestående eller långvariga behov. Ibland kan hjälpmedel vara en nödvändighet under en rehabiliteringsperiod.

Vid behov av hjälpmedelsförskrivning till personer i Östergötland med skyddad identitet, kontakta hjälpmedelskonsult.

4.2 Barn, ungdomar och studerande

Personer som är under 18 år benämns som barn och ungdom. Från och med 18-årsdagen betraktas en person enligt lagstiftningen som vuxen.

Barn och ungdomar som är under 18 år och på grund av studier måste bo någon annanstans än hos sina föräldrar ska ändå vara folkbokförda hos dem. Detta gäller så länge de fortsätter i grund- eller gymnasieskola som påbörjats före 18 års ålder.

En person över 18 år som studerar på eftergymnasial skola ska folkbokföras där personen ”regelmässigt tillbringar sin dygnsvila”, det vill säga på studieorten.

Sjukvårdshuvudmannens ansvar omfattar inte produkter i standardutförande som normalt anskaffas till barn, till exempel stol och sulky.

Sjukvårdshuvudmannen har ansvar för personligt förskrivna hjälpmedel till elever med funktionsnedsättning i förskola, grundskola och gymnasieskola. Ansvaret avser nödvändiga hjälpmedel som är personligt utprovat enbart för en specifik elev och därmed inte kan/får användas av annan elev. Skolan ansvarar för lämplig grundutrustning, det vill säga för att utrusta med de hjälpmedel som behövs så att miljön motsvarar de behov som finns eller kan väntas uppstå för dem som vistas där; se kapitel 3.2.

Skolan ansvarar för att förskrivna hjälpmedel som används i skolan förvaras på ett tryggt sätt. Sjukvårdshuvudmannen ansvarar inte för interna omflyttningar av hjälpmedel eller flytt av hjälpmedel till annan skola inom kommunen.

Skolhuvudmannen har alltid kostnadsansvar för grundutrustning, pedagogiska hjälpmedel, läromedel och lokalanpassning, liksom för anpassning av egen utrustning. Lokaler och utrustning skall vara utformad så att även elever med funktionsnedsättning kan fungera i skolmiljön under hela skoldagen, till exempel med arbetsstol och höj- och sänkbara bord om sådant behov finns.

Region Östergötland har kostnadsansvar för personligt förskrivna hjälpmedel, för användning på korttidsboende, till barn och ungdomar upp till 21 år som beviljats korttidsvistelse enligt beslut om insats från LSS § 9.6.

När det gäller dubbelförskrivning till barn- och ungdomar; se kapitel 5.8

4.3 Personer folkbokförda i annat län

För att vara berättigad till personligt förskrivna hjälpmedel enligt detta regelverk måste man vara folkbokförd i Östergötland.

Förskrivning av hjälpmedel till utomlänspatienter kan enligt Riksavtalet bli aktuellt vid fritt vårdsökande eller vid vård på specialistremiss. I dessa fall ska Östergötlands regler följas vid hjälpmedelsförskrivning i vårt län, men sjukvårdshuvudmannen där man är folkbokförd ska betala hela kostnaden för hjälpmedlen. Hjälpmedel till utomlänspatient ska förskrivas i samråd med och godkännas av sjukvårdshuvudmannen där man är folkbokförd, om kostnaden överstiger beslutat belopp enligt Riksavtalet eller om hjälpmedlet behöver installation, anpassning eller kan komma att ha behov av teknisk service/reparation i en framtid. Praxis är dock att kontakt alltid tas med sjukvårdshuvudmannen, där man är folkbokförd innan en eventuell hjälpmedelsförskrivning.

Motsvarande regler gäller för personer folkbokförda i Östergötland som söker vård i annat län. Enligt avtal om Hemsjukvård överförs detta ansvar enligt ovan till den kommun/Habilitering som har hemsjukvårdsansvar/habiliteringsansvar om behovet överensstämmer med Östergötlands Regelverk för hjälpmedelsförskrivning. Förskrivning av hjälpmedel i annat län för behov utöver Östergötlands Regelverk för hjälpmedelsförskrivning faktureras Region Östergötland, i de fall Riksavtalet har följs. Hjälpmedelsförskrivning utöver Riksavtalet ansvarar förskrivande län själv för. Hjälpmedelskonsult ska alltid kontaktas för rådgivning i ärenden som gäller östgötar som har förskrivits hjälpmedel i annat län.

För ytterligare information, se rutin på Vårdgivarwebben.

4.4 Personer folkbokförda i Östergötland, placerad av annan kommun

För hjälpmedelsbehov till personer folkbokförda i Östergötland, boende i boendeform där annan kommun betalar för placeringen, ligger kostnadsansvaret för personligt förskrivna hjälpmedel på placerande hemkommun. Detsamma gäller när kommun i Östergötland placerat östgöte i annan boendeform utanför Östergötland. Detta är ett undantag från regeln att folkbokförd kommun har kostnadsansvar för personligt förskrivna hjälpmedel för invånare i Östergötland.

Hjälpmedel till dessa personer förskrivs utifrån den betalande kommunens regelverk för hjälpmedelsförskrivning.

För familjehemsplacerade barn och ungdomar upp till 18 år gäller samma regler som för övriga invånare i Östergötland.

4.5 Utländska medborgare folkbokförda i Östergötland

Samma regler gäller som för svenska medborgare bosatta i Östergötland.

4.6 Svenska medborgare bosatta utomlands (utlandssvenskar)

Svensk medborgare, som förväntas vara bosatt i annat land längre tid än ett år, ska inte vara folkbokförd i Sverige. Hjälpmedel förskrivna enligt nedan till svenska medborgare bosatta utomlands ska alltid köpas.

Förskrivande enhet ska i första skedet bekosta hjälpmedlet.

Kommunen/förskrivande enhet inom Region Östergötland fakturerar regionens Hälso- och sjukvårdsnämnd för köp av dessa hjälpmedel. Specifik faktureringsadress till Region Östergötland ska användas. Region Östergötland fakturerar i sin tur Försäkringskassan. Se rutin/blankett på vårdgivarwebben. Kontakta hjälpmedelskonsult vid behov

Hjälpmedel för icke-akuta behov ska sökas i bosättningslandet.

Utlandssvenskar bosatta och försäkrade i ett EU/EES-land

Hjälpmedel kan förskrivas för tillfälligt bruk vid **akut behov** eller vid nödvändig vård.

Hjälpmedel förskrivna till utlandssvenskar bosatta och försäkrade i ett EU/EES-land ska alltid köpas, förskrivande enhet ska i första skedet bekosta hjälpmedlet. Kommunen/förskrivande enhet inom Region Östergötland fakturerar regionens Hälso- och sjukvårdsnämnd för köp av dessa hjälpmedel. Specifik faktureringsadress till Region Östergötland ska användas. Region Östergötland fakturerar i sin tur Försäkringskassan. Se rutin/blankett på vårdgivarwebben. Kontakta hjälpmedelskonsult vid behov.

Förskrivna hjälpmedel ska återlämnas senast när brukaren lämnar länet.

Utlandssvenskar bosatta i de nordiska länderna

Hjälpmedel kan förskrivas för tillfälligt bruk vid **akut behov** eller vid nödvändig vård.

Hjälpmedel förskrivna till utlandssvenskar bosatta i de nordiska länderna ska alltid köpas, förskrivande enhet ska i första skedet bekosta hjälpmedlet. Kommunen/förskrivande enhet inom Region Östergötland fakturerar regionens Hälso- och sjukvårdsnämnd för köp av dessa hjälpmedel. Specifik faktureringsadress till Region Östergötland ska användas. Region Östergötland fakturerar i sin tur Försäkringskassan. Se rutin/blankett på vårdgivarwebben. Kontakta hjälpmedelskonsult vid behov.

Dessa personer behöver inte visa upp EU-kort.

Förskrivna hjälpmedel ska återlämnas senast när brukaren lämnar länet.

Utlandssvenskar bosatta inom utomnordiskt område eller i land där konvention saknas

Hjälpmedel endast för **akut behov** kan förskrivas och bekostas av den sjukvårdshuvudman som svarar för vården. Förskrivna hjälpmedel ska återlämnas senast när brukaren lämnar länet.

4.7 Utländska medborgare som tillfälligt vistas i Sverige

För alla utländska personer som tillfälligt vistas i Sverige, gäller att hjälpmedel för icke-akuta behov ska sökas i hemlandet.

Utländska medborgare bosatta i EU/EES-området

Hjälpmedel kan förskrivas för tillfälligt bruk vid **akut behov** eller vid nödvändig vård. För att styrka sin rätt till nödvändig vård ska ett EU-kort (eller provisoriskt intyg om EU-kort) visas upp. Hjälpmedel förskrivna till utländska personer bosatta i EU/EES-området ska alltid köpas. Förskrivande enhet ska i första skedet bekosta hjälpmedlet.

Kommunen/förskrivande enhet inom Region Östergötland fakturerar regionens Hälso- och sjukvårdsnämnd för köp av dessa hjälpmedel. Specifik faktureringsadress till Region Östergötland ska användas. Region Östergötland fakturerar i sin tur Försäkringskassan. Se rutin/blankett på vårdgivarwebben. Kontakta hjälpmedelskonsult vid behov.

Förskrivna hjälpmedel ska återlämnas senast när brukaren lämnar länet.

Saknas EU-kort kan kostnadsansvarig enhet begära att personen betalar hjälpmedlet. Den vårdsökande bör i dessa fall underrättas om möjligheten att få ersättning för sina utlägg från sin motsvarighet till vår Försäkringskassa i sitt EU-hemland.

Utländska medborgare bosatta i de nordiska länderna behöver *inte* visa upp EU-kort.

Region Östergötland och länets kommuner

Hjälpmedel förskrivna till utländska personer bosatta i de nordiska länderna ska alltid köpas. Förskrivande enhet ska i första skedet bekosta hjälpmedlet.

Kommunen/förskrivande enhet inom Region Östergötland fakturerar regionens Hälso- och sjukvårdsnämnd för köp av dessa hjälpmedel. Specifik faktureringsadress till Region Östergötland ska användas. Region Östergötland fakturerar i sin tur Försäkringskassan. Se rutin/blankett på vårdgivarwebben. Kontakta hjälpmedelskonsult vid behov.

Förskrivna hjälpmedel ska återlämnas senast när brukaren lämnar länet.

Utländska medborgare bosatta i Konventionsländer

Personer från länder som Sverige har sjukvårskonventioner eller sjukvårdsavtal med, har rätt till akut vård och hjälpmedel för **akut behov**. (Avseende hjälpmedel är det för närvarande Algeriet, Australien, Storbritannien, brittiska Kanalöarna och delstaten Quebec i Kanada som är sådana konventionsländer).

För att styrka sin rätt till akut vård ska pass eller Försäkringsintyg från hemlandet visas upp. Hjälpmedel förskrivna till utländska personer bosatta i Konventionsländer ska alltid köpas, förskrivande enhet ska i första skedet bekosta hjälpmedlet. Kommunen/förskrivande enhet inom Region Östergötland fakturerar regionens Hälso- och sjukvårdsnämnd för köp av dessa hjälpmedel. Specifik faktureringsadress till Region Östergötland ska användas. Region Östergötland fakturerar i sin tur Försäkringskassan. Se rutin/blankett på vårdgivarwebben. Kontakta hjälpmedelskonsult vid behov.

Förskrivna hjälpmedel ska återlämnas senast när brukaren lämnar länet.

Utländska medborgare bosatta i övriga länder

Personer från övriga länder har **inte rätt** till kostnadsfri vård eller kostnadsfria hjälpmedel. Det betyder att dessa patienter själva får betala hela kostnaden för vård och hjälpmedel. Detta gäller såväl barn som vuxna.

4.8 Asylsökande - utländska personer som söker uppehållstillstånd

Enligt beslut i Hälso- och sjukvårdsnämnden i Region Östergötland har asylsökande samma rätt till vård och hjälpmedel som personer folkbokförda i länet.

När det gäller behov av **nödvändiga hjälpmedel**, det vill säga hjälpmedel som är helt nödvändiga för att kunna klara den dagliga livsföringen, har enligt Hemsjukvårdsavtalet länets kommuner ansvar för bedömning och förskrivning i hemsjukvård, medan regionen ansvarar för bedömning och förskrivning till asylsökande som får hälso- och sjukvård via regionen. Förskrivna hjälpmedel till asylsökande ska köpas och beställning ska alltid ske via telefonkontakt med länets hjälpmedelsleverantör, där man ska ange att förskrivningen gäller en asylsökande.

Kommunen/förskrivande enhet inom Region Östergötland fakturerar regionens Hälso- och sjukvårdsnämnd för köp av dessa hjälpmedel. Specifik faktureringsadress till Region Östergötland ska användas, se rutin på vårdgivarwebben. Kontakta hjälpmedelskonsult vid behov.

När det gäller behov **utöver nödvändiga hjälpmedel**, enligt ovan, har regionen ansvar för all bedömning, förskrivning och kostnad för köp av dessa hjälpmedel. I de fall förskrivare i kommunal verksamhet bedömer att behovet är utöver nödvändigt behov ska brukaren hänvisas till Region Östergötland för en bedömning och eventuell förskrivning. Specifik

faktureringsadress till Region Östergötland ska användas för fakturering av dessa köpta hjälpmedel. Kontakta hjälpmedelskonsult vid behov.

LMA-kortet som styrker att patienten är registrerad som asylsökande hos Migrationsverket, ska alltid visas upp och giltighetstiden måste kontrolleras. Den asylsökandes LMA-nummer och giltighetstid ska uppges, se rutin på vårdgivarwebben. Sjukvårdshuvudmannens åtagande gäller fram till och med när den asylsökande fått beslut om permanent uppehållstillstånd och blir folkbokförd alternativt får ett avvisningsbeslut.

Vid hjälpmedelsförskrivning till asylsökande ska Östergötlands Regelverk för hjälpmedelsförskrivning och fastställt hjälpmedelssortiment följas. Hjälpmedlen ska återlämnas senast då brukaren lämnar länet.

4.9 Gömda och papperslösa personer som vistas i Östergötland

Enligt beslut i Hälso- och sjukvårdsnämnden i Region Östergötland har gömda och papperslösa personer samma rätt till vård och hjälpmedel som personer folkbokförda i länet.

Vid hjälpmedelsförskrivning till gömda och papperslösa ska Östergötlands Regelverk för hjälpmedelsförskrivning och fastställt hjälpmedelssortiment följas. Hjälpmedlen ska återlämnas senast då brukaren lämnar länet.

Personer som i dagligt tal kallas för papperslösa är i huvudsak:

- personer som har sökt asyl i Sverige, fått avslag på ansökan, men ändå valt att stanna i landet. Dessa kallas ofta för gömda personer.
- personer som har kommit till Sverige utan att söka asyl, men som ändå vistas i landet för att till exempel arbeta "svart".
- personer som har kommit till Sverige legalt och som söker vård utan att uppge sin riktiga identitet.

Region Östergötland har ansvar för bedömning, förskrivning och kostnad för köp av hjälpmedel till dessa personer. Kommunen har inget ansvar för sådan förskrivning. Specifik faktureringsadress till Region Östergötland ska användas för fakturering av dessa köpta hjälpmedel. Se rutin på vårdgivarwebben.

5. Förskrivaransvar

5.1 Allmänt

För att brukare med funktionsnedsättning ska få tillgång till hjälpmedel krävs en förskrivning. Legitimerad personal med förskrivningsrätt ansvarar för personlig förskrivning av hjälpmedel utifrån detta regelverk.

När en förskrivare inte själv besitter all den kunskap som krävs för en förskrivning är det viktigt att vid behov samråda med övriga berörda inom eventuella behandlingsteam, länets hjälpmedelskonsulter och/eller den hjälpmedelsleverantör som sjukvårdshuvudmannen har avtal med.

Förskrivningsrätten innebär ansvar för bedömning, utprovning, information, inträning och uppföljning. Förskrivning av hjälpmedel innebär ett helhetsansvar och inte enbart utlämnande av ett hjälpmedel.

Den enskilde brukaren ska informeras om behandlingsmetoder och hjälpmedel som står till buds utifrån brukarens behov och sjukvårdshuvudmannen sortiment, samt om övriga produkter, som är av särskild betydelse för den enskilde. Det vill säga förskrivaren ska även kunna ge viss information/råd om produkter som inte finns att tillgå som förskrivningsbara hjälpmedel.

5.2 Förskrivarkompetens

För att få förskriva hjälpmedel krävs att personen ska

- ha godkänd legitimation från Socialstyrelsen
- ha genomgått de i Östergötland obligatoriska förskrivarutbildningarna och därefter ha beviljats förskrivningsrätt för förskrivning av hjälpmedel i Östergötland
- ha kunskap om samt följa de lagar, förordningar och föreskrifter som gäller vid hjälpmedelsförskrivning
- ha kunskap om samt följa Östergötlands Regelverk för hjälpmedelsförskrivning.
- ha kunskap om samt följa länsgemensamma rutiner på hjälpmedelsområdet.
- ha god kännedom om Östergötlands fastställda hjälpmedelssortiment.
- upprätthålla god kompetens och genomföra utbildningar som krävs utifrån uppdraget och det hjälpmedelssortiment förskrivaren vanligtvis förskriver utifrån.

Upprätthålls inte förskrivarkompetensen enligt ovanstående krav, kan sjukvårdshuvudmannen återta förskrivningsrätten.

5.3 Förskrivning av hjälpmedel

Förskrivaren ska

- göra en helhetsbedömning utifrån brukarens funktionsnedsättning, hans/hennes medicinska, sociala och psykologiska status, samt utifrån boendemiljö och hjälpmedlets funktion. En bedömning ska alltid göras i fysiskt möte med brukaren, den kan inte göras utifrån behovsbeskrivning från brukare, personal, anhörig eller annan person.
- vid förskrivning utgå från **enklast möjliga hjälpmedel** ur Östergötlands sortiment som kan fungera i den aktuella situationen för att uppnå **godtagbar funktion** utifrån behov och förväntad nytta.

- Säkerställa att aktuellt hjälpmedel fungerar i den miljö det ska användas, innan en förskrivning sker.
- planera förskrivning av hjälpmedel i samverkan med den enskilde och/eller närstående. Den enskilde och/eller närstående ska få möjlighet att delta i processen och vara delaktig i de val som görs utifrån fastställt regelverk och sortiment.
- ta med i sin bedömning att hjälpmedel kan komplettera andra eventuella insatser, men får inte bli alternativ till en aktiv rehabilitering. Hjälpmedel får inte heller ersätta andra lämpliga åtgärder.
- anpassa och samordna förskrivning av hjälpmedel med andra insatser från Region Östergötland, kommun och andra myndigheter.
- dokumentera bedömning och förskrivning av hjälpmedel enligt gällande lagstiftning.

I ansvaret för att förskriva hjälpmedel ingår också att i samband med förskrivning informera brukare och i förekommande fall anhörig/personal, om hur hjälpmedlet används och fungerar, samt att informera om brukarens ansvar.

Byte av hjälpmedel medges endast då brukarens hjälpmedelsbehov eller funktionsstatus har förändrats eller då befintligt hjälpmedel, av tekniker hos hjälpmedelsleverantören, bedöms som utslitet.

Utbyte av hjälpmedel kan inte ske enbart utifrån behov av service/reparation eller vid behov av utbyte/montering av tillbehör.

5.3.1 Förtroendeförskrivning

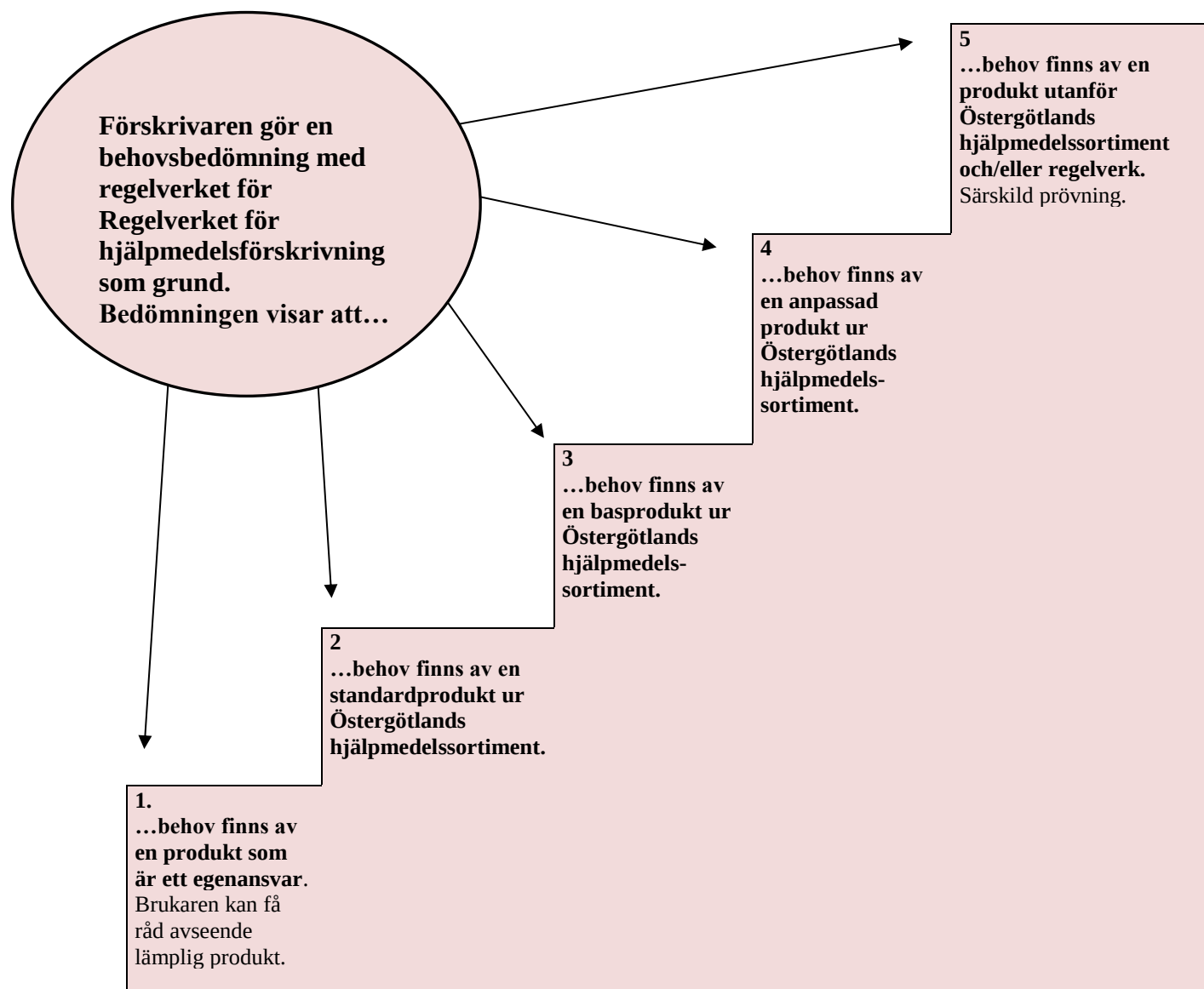
Förtroendeförskrivning innebär att förskrivare från icke kostnadsansvarig enhet, dvs förskrivare från Region Östergötland eller förskrivare anställd av privat utförare, har beviljad förskrivningsrätt för hjälpmedel där hjälpmedelskostnaderna styrs till respektive kommun där aktuell brukare är folkbokförd. Förtroendeförskrivare och kommunernas förskrivare ska ha en god samverkan och samsyn kring brukares hjälpmedelsbehov utifrån vikten av likvärdig bedömning och tolkning av regelverket.

5.4 Behovsinriktat synsätt

Hjälpmedel förskrivs enligt ett behovsinriktat synsätt. Ett behovsinriktat synsätt innebär att det är brukarens behov i kombination med Östergötlands Regelverk för hjälpmedelsförskrivning som är vägledande för vilka hjälpmedel som kan förskrivas. Behovsbedömningen ska göras utifrån brukarens hela livssituation, vilket innebär att fysiska, psykiska och sociala behov samt miljöaspekter ska beaktas.

Alla brukare med ett upplevt hjälpmedelsbehov, har rätt att få sitt hjälpmedelsbehov bedömt av legitimerad personal med behörighet att förskriva hjälpmedel.

Utprovningstrappa

5.5 Uppföljning av förskrivning

Uppföljning och utvärdering av förskrivna hjälpmedel ska ske efter varje förskrivning. Beroende på brukarens situation, funktionsnedsättning eller andra orsaker kan flera uppföljningar behöva göras. I de fall förskrivaren därefter bedömer fortsatt uppföljning som obehövlig, det vill säga att brukaren bedöms klara att själv ta ansvar för hjälpmedlet och dess användning, kan ärendet avslutas, se förskrivarstöd/Modell för bedömning av uppföljningsbehov vid förskrivning av hjälpmedel, se vårdgivarwebben, Region Östergötland.

Ansvar överförs i dessa fall till brukaren och innebär att brukaren själv ansvarar för att vända sig till sjukvårdshuvudman/förskrivare vid förändrade behov, förändrat hälsotillstånd eller annat som påverkar hjälpmedelsanvändningen. Förskrivaren bedömer i varje enskilt fall när och om detta är aktuellt. När ett ärende avslutas ska bedömningen dokumenteras i journal.

För elrullstol finns krav på årlig uppföljning.

Om uppföljning/åtgärd ska göras av förskrivare inom annan enhet måste en aktiv överrapportering och överenskommelse om uppföljning/åtgärd göras.

Personligt förskrivna hjälpmedel ska inte användas längre än nödvändigt. En felaktig eller alltför långvarig användning kan motverka andra rehabiliteringsinsatser och är inte heller kostnadseffektiv.

5.6 Särskild prövning

Östergötlands fastställda hjälpmedelssortiment tas fram för att täcka de flesta brukares behov, utifrån sjukvårdshuvudmannens ansvar. Det finns dock alltid en liten grupp brukare med mycket specifika behov, som inte kan tillgodoses utifrån sjukvårdshuvudmannens fastställda sortiment och/eller regelverk för hjälpmedelsförskrivning. I dessa fall finns möjlighet för förskrivare att få sitt ärende prövat hos länets hjälpmedelskonsulter genom en så kallad Särskild prövning.

Beslut i särskilda prövningar fattas utifrån detta regelverk, dvs. utifrån politiska beslut om vilka hjälpmedelsbehov som är sjukvårdshuvudmannens ansvar.

När en grupp personer/brukare med liknande problem har eller kan tänkas ha behov av ett hjälpmedel eller tillbehör utanför fastställt sortiment och/eller regelverk, är behovet inte specifikt utan av mer generell karaktär. En sådan förskrivning kan inte medges på en särskild prövning. Detta utifrån att detta antingen blir ett medgivande till förskrivning som skulle innebära en förändring av det politiska beslutade regelverket eller en sortimentsgruppsfråga (dvs beslut behöver tas om den önskade produkten ska tas in i det fastställda/förskrivningsbara sortimentet). Innebär behovet att en förändring av regelverket behöver göras ska detta lyftas i samband med en revidering.

Behov som enligt regelverket ligger utanför sjukvårdshuvudmannens ansvarsområde kan inte heller medges på särskild prövning.

Vid särskild prövning gällande hjälpmedel utanför sjukvårdshuvudmannens fastställda sortiment måste förskrivare vara medvetna om att dessa hjälpmedel ofta blir mer kostsamma och kan få konsekvenser för brukaren vad gäller möjlighet till olika tillbehör, samt ge upphov till längre leverans- och reparationstider.

Sjukvårdshuvudmannen bekostar inte tillbehör till hjälpmedel som motsvarar behov som även icke funktionshindrade personer kan ha i sin vardag; till exempel viss teknisk utrustning, regnskydd, åkpåsar, almanackor, armbandsur, madrasser eller olika former av väskor.

Vid behov av utbyte av hjälpmedel som är förskrivna efter beviljad särskild prövning ska ny behovsbedömning göras. Bedöms fortsatt behov av hjälpmedel utanför fastställt sortiment och/eller regelverk ska ny särskild prövning alltid göras.

5.7 Information till brukare

Vid all hjälpmedelsförskrivning ska förskrivaren lämna sjukvårdshuvudmannens informationsblad för lån av hjälpmedel och gå igenom innehållet tillsammans med brukaren eller vid behov anhörig/god man/personal. Informationsblad finns att hämta på vårdgivarwebben.

Förskrivaren ska informera brukare och vid behov annan berörd person om

- brukaransvar, se kapitel 6.
- hjälpmedlets syfte och användningsområde samt ge en beskrivning av hjälpmedlets funktioner och underhåll.
- vart brukaren vänder sig vid frågor om reparation och underhåll
- att man rekommenderas att se över sitt försäkringsskydd
- vart brukaren vänder sig vid förändrande behov
- att hjälpmedlet är ett lån av sjukvårdshuvudmannen i Östergötland och ska återlämnas när behovet upphör eller förändras
- var brukaren kan återlämna hjälpmedel

5.8 Dubbelförskrivning

Med dubbelförskrivning menas förskrivning av två hjälpmedel med likartad funktion till samma brukare, tex manuell rullstol och komfortrullstol.

Grundprincipen är att man från sjukvårdshuvudmannen kan få **en** uppsättning av hjälpmedel förskrivet. Undantag och förtydliganden avseende dubbelförskrivning; se förskrivningsanvisningarna. Bedömer förskrivare att det finns ett nödvändigt behov av dubbelförskrivning, utöver vad som anges i förskrivningsanvisningarna, ska en Särskild prövning av ärendet **alltid** göras, innan en eventuell förskrivning. Detta gäller även om behovet är tillfälligt under en rehabiliteringsperiod.

Undantag från grundprincipen kan i vissa fall göras för barn och ungdom upp till 18 år, eller som därefter fortsätter att gå i gymnasieskola. Syftet med att utrusta med mer än ett hjälpmedel är i dessa fall att underlätta för barn med behov av att kontinuerligt vistas i flera miljöer, till exempel hem, skola och/eller korttidsboende. Detta gäller endast för stora och tunga hjälpmedel och där det bedöms som realistiskt att i stort sett dagligen transportera hjälpmedlen mellan de olika platserna. Dubbelförskrivning av elrullstol kan inte göras.

Vid behov av trippelförskrivning ska särskild prövning alltid göras innan en eventuell förskrivning. Behovet kan till exempel gälla barn där föräldrar har delad vårdnad och bor i separata boenden där ett nödvändigt behov av ett visst hjälpmedel, finns i såväl båda föräldrarnas bostad som i skolan eller på korttidsboende.

I de fall dubbelförskrivningen görs med syftet att det ena hjälpmedlet ska placeras och användas i skolan, ska detta hjälpmedel återlämnas när skolgången avslutas. I de fall dubbelförskrivning görs med placering av hjälpmedel hos vårdnadshavare i separata boenden, ska hjälpmedlen återlämnas när barnet fyller 18 år eller senast när han/hon slutar gymnasieskolan.

Brukaren kan behålla **en** uppsättning av de hjälpmedel som behövs i det boende där han/hon då är folkbokförd i Östergötland. Den andra uppsättningen hjälpmedel ska återlämnas. Undantag är personligt förskrivna hjälpmedel till barn/ungdomar på korttidsboende, där ska hjälpmedlen återlämnas senast när ungdomen fyller 21 år.

6. Brukaransvar

Samhällsutvecklingen går generellt sett mot ett ökat individuellt ansvarstagande. Denna utveckling pågår inom många områden av vilka hälso- och sjukvården är ett. De etiska principerna för prioritering som lagts fast av riksdagen är utgångspunkten för Region Östergötlands och länets kommuners arbete med att utveckla tillämpbara metoder för prioriteringar inom hälso- och sjukvården.

1. Människovärdesprincipen; alla människor har lika värde och samma rätt oberoende av personliga egenskaper och funktioner i samhället.
2. Behovs- och solidaritetsprincipen; resurserna bör fördelas efter behov.
3. Kostnadseffektivitetsprincipen; vid val mellan olika verksamhetsområden eller åtgärder bör en rimlig relation mellan kostnader och effekt, mätt i förbättrad hälsa och förhöjd livskvalitet, eftersträvas.

Liksom inom hälso- och sjukvården i övrigt har patient/brukare också ett egenansvar inom hjälpmedelsområdet. Den enskilde har ansvar för sin egenvård, det vill säga att själv ta aktivt ansvar för sin hälsa; vilket även innebär ett ansvar att själv införskaffa och bekosta hjälpmedel som ligger utanför sjukvårdshuvudmannens ansvarsområde och som den enskilde bedömer att han/hon behöver: se även kapitel 3.5.

När en person får ett hjälpmedel förskrivet från sjukvårdshuvudmannen tar han/hon också på sig ett ansvar för detta. Brukaren är skyldig att medverka till uppföljning av förskrivet hjälpmedel utifrån regelverk eller av förskrivaren bedömt behov. Då brukaren inte själv kan ta det ansvaret, är minderårig eller saknar rättslig kapacitet, övergår ansvaret till personal/god man/vårdnadshavare.

Brukarens ansvar

- Förändrat hjälpmedelsbehov: Brukaren ska ta kontakt med förskrivare om hjälpmedelsbehovet förändras, hjälpmedlet behöver anpassas eller inte fungerar som avsett. Brukaren får inte själv förändra hjälpmedlets funktion, till exempel, anpassa det eller montera något på hjälpmedlet. Vid behov av förändring/anpassning på hjälpmedel ska kontakt tas med förskrivare för bedömning och eventuell åtgärd.
- Underhåll av hjälpmedel: Brukaren ska kontinuerligt underhålla/vårda personligt förskrivna hjälpmedel. Som normalt underhåll avses varje åtgärd som med vissa intervaller bör utföras för att undvika onödig förslitning av hjälpmedlen; till exempel rengöring, smörjning, byte/laddning av batterier samt pumpning och vid behov byte av däck. Till normalt underhåll räknas även lagning vid punktering på rullstol och sulky. Förbrukningsmaterial till hjälpmedel, till exempel, däck, slang etcetera. är brukarens egenansvar att införskaffa och bekosta.
- Reparation och service: Brukaren ska ta kontakt med hjälpmedelsleverantören när hjälpmedlet är i behov av reparation eller service samt att rengöra hjälpmedlet innan det lämnas in för reparation. Reparation och service får endast utföras av hjälpmedelsleverantören.
- Hjälpmedel som är personligt förskrivna: Brukaren får inte låna ut, hyra ut, ge bort, sälja eller på annat sätt avyttra förskrivna hjälpmedel.

- Stulet, skadat eller förkommet hjälpmedel: Brukaren ska anmäla stöld, förkommet hjälpmedel eller skada på hjälpmedel till förskrivare. Stöld bör även anmälas till polisen. Brukaren blir ersättningsskyldig för stulna eller på annat sätt förkomna hjälpmedel. Brukaren blir även ersättningsskyldig för skadade hjälpmedel och/eller hjälpmedel som har utsatts för onormalt slitage. Om aktuellt, kontakta försäkringsbolag för eventuell ersättning.
- Använda hjälpmedlet: Brukaren får endast använda hjälpmedlet i de miljöer och till de ändamål som hjälpmedlet är avsett för. Slitage på hjälpmedel som härrör från felaktig användning är att betrakta som onormalt slitage och restvärde kommer att faktureras brukaren.
- Förvaring av hjälpmedel: Brukare ska förvara hjälpmedlen enligt anvisning, så att de inte utsatts för onormalt slitage.
- Flytt inom Östergötland: Brukaren ansvarar själv för att flytta sina personligt förskrivna hjälpmedel till nya bostaden. Undantag; elektriskt reglerbar säng och fast installerade hjälpmedel. Brukaren faktureras en avgift per styck för flytt av dessa hjälpmedel; se kapitel 3.3.
- Flytt från länet: Brukaren ska ta kontakt med sin hjälpmedelsförskrivare för att få klarhet i vilka hjälpmedel som måste återlämnas och vilka som kan övertas av den nya sjukvårdshuvudmannen och därmed tas med vid flytten. Återlämna de hjälpmedel som den nya sjukvårdshuvudmannen inte övertar ansvaret för.
- Flytt till särskilt boende: Brukaren ansvarar själv för att återlämna hjälpmedel till sjukvårdshuvudmannen när brukaren avser att flytta till särskilt boende inom länet, förutom de hjälpmedel som brukaren tar med sig vid fortsatt behov i det särskilda boendet.
- Återlämning av hjälpmedel: Brukaren ansvarar själv för att återlämna hjälpmedel till sjukvårdshuvudmannen när behovet upphört/förändrats eller på anmodan. Detta gäller även hjälpmedel som är förskrivna för användning i annan miljö än hemmet; till exempel i skolan. Ej återlämnade hjälpmedel faktureras brukaren.
- Hämtning i samband med återlämning av: elektriskt reglerbar säng, ståhjälpmedel, elrullstol, komfortrullstol, mobil personlyft och fast installerade hjälpmedel bekostas av sjukvårdshuvudmannen. För fast installerade hjälpmedel; se även Förskrivningsanvisningar. Hjälpmedlen ska vid återlämnandet vara rengjorda.

Sjukvårdshuvudmannen rekommenderar brukaren att se över sitt försäkringsskydd. Det är särskilt angeläget när det gäller elrullstolar, stöldbegärliga hjälpmedel och hjälpmedel som lätt tappas bort. Hjälpmedel är ur försäkringssynpunkt lös egendom som patienten innehar för privat bruk.

För hjälpmedel som används och förvaras inom någon verksamhet (till exempel förskola, skola, särskilda boendeformer) ansvarar verksamheten för att hjälpmedlen förvaras på ett betryggande sätt. Respektive verksamhet har ansvaret för hjälpmedel som förvaras där enligt principen om aktsamhetskrav, oavsett om man har försäkring som täcker eller inte.

Förskrivningsanvisningar

Region Östergötland
och
länets kommuner

2025-06-01

MEDICINSKA BEHANDLINGSHJÄLPMEDEL

STIMULATOR FÖR SMÄRTLINDRING / TENS

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med smärttillstånd för att ge symtomatisk smärtlindring. Grundorsaken till smärttillståndet ska vara utredd.

Förskrivningen är tidsbegränsad till max 3 månader. Kvarstår behov av TENS efter denna tid, är det ett egenansvar som brukaren får ombesörja och bekosta. Informationsblad om ovanstående ska överlämnas till brukaren i samband med förskrivning. Informationsblad finns på vårdgivarwebben.

Ny förskrivning till samma brukare kan endast göras om behovet avser smärttillstånd för annan problematik/diagnos.

Förskrivare Läk och Ft med TENS-utbildning, bestående av separat utbildning omfattande teori och praktik, eller som har TENS-utbildning i sin grundexamen/utbildning. Ssk vid smärtmottagning med utbildning enligt ovan.

Anmärkning Kan inte förskrivas för till exempel. sårläkningsbehandling, muskelstimulering eller smärtlindring vid förlossning. Denna typ av smärtlindringsbehov är egenansvar alternativt klinikansvar.

Behov av extra förbrukningsartiklar, t.ex. gel, tejp och elektroder, är brukarens ansvar att ombesörja och bekosta.

Kontraindikationer: TENS skall inte förskrivas till personer med pacemaker. Kan förskrivas i särskilda fall efter samråd med kardiolog eller behandlande läkare.

SLEMSUG

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med nedsatt hostkraft i kombination med ökad slembildning samt till tracheotomerad brukare.

Läkarbedömning av behovet, måste föregå förskrivning av slemsug.

Förskrivare Läk, Ft eller Ssk inom verksamhet med ansvar för ovanstående brukargrupp, som har den specialkunskap och/eller erfarenhet av behandling med slemsug som behövs.

Dubbel-förskrivning Dubbelförskrivning kan göras till brukare då behov av såväl stationär som mobil slemsug finns. Vid behov av trippelförskrivning ska särskild prövning göras.

ANTIDECUBITUSHJÄLPMEDEL

ANTIDECUBITUSDYNOR

- Anmärkning Övriga rullstolsdynor; se rubriken Förflyttning rullstol
- Generella
behovskriterier Kan förskrivas till brukare som är i riskzonen att få trycksår och/eller brukare som redan har trycksår.
Enkla förebyggande dynor ska först ha uteslutits innan mer avancerade dynor förskrivs.
Vid förskrivning av AD-dyna måste förskrivaren bedöma om det utöver normal uppföljning behövs ytterligare uppföljning; se Hjälpmedelsguide kapitel 5.5

TRYCKFÖRDELANDE DYNOR

- Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med behov av tryckfördelning i rullstol, stol eller fåtölj.
- Förskrivare At, Ft

TRYCKAVLASTANDE DYNOR

- Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med risk för trycksår eller då trycksår uppstått för behov av tryckavlastande dyna i rullstol, stol eller fåtölj.
- Förskrivare At, Ft
- Anmärkning I denna grupp med dynor ingår både förebyggande dynor och behandlande dynor.
Var uppmärksam på att vissa av dessa dynor inte är lämpade för personer med kraftigt nedsatt bålstabilitet eller låg tonus.

TRYCKAVLASTANDE OCH POSITIONERANDE DYNOR

- Behovskriterier Kan förskrivas till rullstolsburen brukare med behov av både tryckavlastning och positionering i rullstol.
- Förskrivare At, Ft
- Anmärkning I denna grupp med dynor ingår både förebyggande och behandlande dynor.
Vid osäkerhet av val av produkt – kontakta hjälpmedelsleverantören.

ANTIDECUBITUSDYNA TILL TOALETT

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med trycksår, eller tidigare svårbehandlade trycksår, som har behov av antidecubitUSDyna för att kunna sitta på vanlig toalettstol en längre stund.
Förskrivare	At, Ft
Anmärkning	Kan inte förskrivas enbart i smärtlindrande syfte. Behov av enklare mjuksits till toalettstol är ett egenansvar som brukaren får ombesörja och bekosta.

ANTIDECUBITUSHJÄLPMEDEL FÖR HÄLAVLASTNING

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare, med trycksår eller hög risk för trycksår på häl, som har behov av antidecubitushjälpmedel vid liggande i säng. AD-hjälpmedel för hälavlastning kan vid behov förskrivas till båda fötterna.
Förskrivare	At, Ft, Ssk
Anmärkning	Enklare förebyggande produkter och/eller insatser ska först ha uteslutits innan hälskydd förskrivs. Kan vid behov förskrivas i kombination med förskriven AD-madrass.

ANTIDECUBITUSMADRASS

Generell anmärkning	Införskaffande av lämplig madrass av god kvalitet, utifrån brukarens funktionsnedsättning, är ett personligt ansvar. Gäller såväl vanlig madrass som bäddmadrass. Endast en AD-madrass kan förskrivas. AD-madrass kan inte förskrivas enbart i smärtlindrande syfte. Det är viktigt att förskrivning av AD-madrass inte ersätter god omvårdnad, god nutrition, inspektion av huden osv. Riskfaktorer att betänka är friktion, skjuvkraft, värme och fuktighet. Vid förskrivning av AD-madrass är det extra viktigt att förskrivaren bedömer om det utöver normal uppföljning behövs ytterligare uppföljning; se Hjälpmedelsguide kapitel 5.5
---------------------	---

FÖREBYGGANDE MADRASS

Behovskriterier	Kan förskrivas i förebyggande syfte till brukare i riskzonen att få trycksår i liggande.
Förskrivare	At, Ft, Ssk

BEHANDLANDE MADRASS

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med trycksår eller mycket hög risk för trycksår, med behov av behandlande madrass. Behandlande madrass ur standardsortiment kan även förskrivas i förebyggande syfte till brukare i riskzonen att få trycksår, där en förebyggande madrass inte uppfyller brukarens behov.
Förskrivare	At, Ft, Ssk

STÅHJÄLPMEDEL OCH POSITIONERINGSKUDDAR

BARN: TIPPBRÄDA / STÅSTÖD

Behovskriterier	Kan förskrivas till barn som p.g.a. funktionsnedsättning har regelbundet, långvarigt medicinskt behov av daglig ståträning, ståmobilisering och/eller andningsbehandling. Hjälpmedlet ska vara en del av en fysioterapeutisk behandlingsplan. Kan förskrivas för tillfälligt behov under en postoperativ behandlingsperiod. Tippbräda med el-uppresningsfunktion kan förskrivas till barn där manuell tippbräda inte fungerar. Ståstöd med drivhjul kan förskrivas till brukare med god armfunktion, som har behov av att förflytta sig självständigt under pågående ståträning.
Förskrivare	Ft
Anmärkning	Det är förskrivarens ansvar att introducera och tillse att personer finns runt brukaren som kan fullfölja aktuell behandling/träning.

TIPPBRÄDA / STÅSTÖD

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare som p.g.a. funktionsnedsättning har ett regelbundet och långvarigt medicinskt behov av daglig ståmobilisering, ståträning och/eller andningsbehandling. Hjälpmedlet ska vara en del av en fysioterapeutisk behandlingsplan. Kan även förskrivas för tillfälligt behov under en postoperativ behandlingsperiod. Tippbräda/ståstöd väljs utifrån brukarens funktionsnedsättning. Brukaren ska ha tillräcklig bra bålstabilitet och huvudkontroll för att klara att stå i ståstöd. Tippbräda med el-uppresningsfunktion kan förskrivas till brukare där manuell tippbräda inte fungerar, t.ex. på grund av hög brukarvikt. Ståstöd med el-uppresningsfunktion kan förskrivas till brukare där ståstöd utan el-funktion inte fungerar.
Förskrivare	Ft
Anmärkning	Kan endast förskrivas för användning i den egna bostaden. Det är förskrivarens ansvar att introducera och tillse att personer finns runt brukaren som kan fullfölja aktuell behandling/träning.

Det är viktigt att förskrivaren före förskrivning förvissar sig om att det finns plats för tippbrädan/ståstödet i hemmet.

POSITIONERINGSKUDDE

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med väldokumenterad stor risk för begynnande eller manifesta felställningar och/eller trycksår, med behov av positioneringsstöd vid liggande i säng och/eller sittande i rullstol. Gäller brukare som inte själv kan bibehålla eller ändra position i liggande och/eller sittande. Enklare lösningar ska ha uteslutits.
Förskrivare	At, Ft
Dubbel-förskrivning	Förskrivning av två eller flera positioneringskuddar medges om det finns ett nödvändigt behov av mer än en positioneringskudde för att skapa ett fungerande positioneringsstöd vid liggande i säng och/eller sittande i rullstol.

FORMGJUTEN SITS

FORMGJUTEN SITS

Behovskriterier Kan förskrivas till rullstolsburen brukare med svår sittproblematik, som inte går att lösa med enklare rullstolslösning eller anpassning/specialanpassning.

Förskrivare At, Ft

Anmärkning För brukare med behov av formgjuten sits till rullstol ska anmälan göras för utprovning hos Hjälpmedelsleverantören med ortopedingenjör alternativt sittspecialist medverkan.

Avser hela sitsar samt formgjutna delar tex. dynor och ryggar.

FORMGJUTEN HYGIENSITS

Behovskriterier Kan förskrivas till rullstolsburen brukare med svår sittproblematik, som inte går att lösa med enklare stöd eller anpassning/specialanpassning av annat hygienhjälpmedel.

Förskrivare At, Ft

Anmärkning För brukare med behov av formgjuten hygiensits ska anmälan göras för utprovning hos Hjälpmedelsleverantören med ortopedingenjör alternativt sittspecialist medverkan.

ADL

ÄTHJÄLPMEDEL

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare som på grund av rörelsehinder inte kan äta självständigt. Brukaren måste med hjälpmedlet bli självständig i att äta/inta föda.
Förskrivare	At
Anmärkning	Vid förskrivning av äthjälpmedel är det extra viktigt att förskrivaren bedömer om det utöver normal uppföljning behövs ytterligare uppföljning; se Hjälpmedelsguide kapitel 5.5. Vid förskrivning medföljer tallrik och en uppsättning bestick. Tallrikar och bestick utöver detta är brukarens egna ansvar att ombesörja och bekosta.

STRUMPPÅDRAGARE

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med ordinerade och utprovade kompressionsstrumpor, med behov av strumppådragare för att bli helt självständig i att kunna ta på kompressionsstrumpor.
Förskrivare	At, Ft, Ssk
Anmärkning	Strumppådragaren ska ersätta behov av hjälp från annan person med att ta på kompressionsstrumpor.

KROPPSBURET SKYDDSMATERIAL

HUVUDSKYDD/HJÄLM

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare där stor risk för huvudskada föreligger.

Förskrivare At, Ft

BÄLTE, SELE OCH VÄST

Behovskriterier Kan endast förskrivas till brukare med behov av att förbättra och underlätta positionering och säkerhet, i förskrivet hjälpmedel.

Förskrivare At, Ft

Anmärkning En förskrivning förutsätter att man följer Socialstyrelsens riktlinjer om Tvångs- och skyddsåtgärder inom vård och omsorg för vuxna, se Socialstyrelsens webbplats

Förskrivna bälten, selar och västar får inte ersätta bilbälte.

HJÄLPMEDEL VID TOALETTBESÖK

BARN: TOALETTSITS

Behovskriterier	Kan förskrivas till barn med funktionsnedsättning som har behov av stöd i sittande vid toalettbesök. Möjligheten att använda toalettsits, med eller utan trappsteg, som finns att köpa i handeln ska uteslutas innan förskrivning.
Förskrivare	At
Anmärkning	Toalettsitsar som enbart har till uppgift att minska hålet kan inte förskrivas.

BARN: MOBIL TOALETTSTOL / DUSCH- OCH TOASTOL PÅ HJUL

Se rubrik Hjälpmedel vid bad och dusch.

ARMSTÖD SOM MONTERAS PÅ TOALET

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare som på grund av funktionsnedsättning har behov av stöd för att självständigt kunna sätta sig och/eller resa sig från toalettstol. Kan förskrivas till barn med funktionsnedsättning som har behov av stöd i sittande vid toalettbesök.
Förskrivare	At, Ft
Dubbel-förskrivning	Medges vid boende i flera våningsplan, där brukaren har behov av att använda toalett på två våningsplan.

TOALETSTOL, FRISTÅENDE

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare som, framför allt nattetid, inte hinner/kan förflytta sig till ordinarie toaletten i tid.
Förskrivare	At, Ft, Ssk
Anmärkning	Avser fristående toalettstolsförhöjning med hel hink.

TOALETTSTOLSFÖRHÖJNING, FRISTÅENDE

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare som på grund av funktionsnedsättning har behov av stöd för att kunna sätta sig och/eller resa sig från toalettstol.
Förskrivare	At, Ft, Ssk
Dubbel-förskrivning	Medges vid boende i flera våningsplan, där brukaren har behov av att använda toalett på två våningsplan.

TOALETTSTOLSFÖRHÖJNING, FAST

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare som på grund av funktionsnedsättning har behov av stöd för att kunna sätta sig och/eller resa sig från toalettstol, där fristående toalettstolsförhöjning inte får plats eller av andra skäl, på grund av funktionsnedsättningen, inte fungerar.
Förskrivare	At, Ft
Dubbel-förskrivning	Medges vid boende i flera våningsplan, där brukaren har behov av att använda toalett på två våningsplan.

TOALETTSITS MED INBYGGD LYFTANORDNING

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare som har behov av inbyggd lyftanordning för att möjliggöra självständiga toalettbesök. Brukaren måste bli självständig i alla moment vid toalettbesök med hjälpmedlet. Innan toalettsits med inbyggd lyftanordning kan förskrivas ska möjligheten till toalettbesök med hjälp av enklare hjälpmedel ha provats och uteslutits. Toalettsits med el-uppresningsfunktion kan förskrivas till brukare där toalettsits med gasfjäder inte fungerar tillfredsställande.
Förskrivare	At

MOBIL TOALETTSTOL / DUSCH- OCH TOASTOL PÅ HJUL

Se rubriken Hjälpmedel vid bad och dusch.

SKÖTBORD

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med stor medfödd funktionsnedsättning eller förvärvad hjärnskada med totalt hjälpbehov från icke anställd anhörig vid blöjbyte. Kan endast förskrivas för användning i badrum där tillgång till vatten finns.
Förskrivare	At
Anmärkning	Enklare lösningar, inklusive skötbord i handeln, ska ha uteslutits som en fungerande lösning. Skötbord kan inte förskrivas i kombination med duschbord/-brits eller duschvagn.

HJÄLPMEDEL VID BAD OCH DUSCH

Generella behovskriterier	Det är endast möjligt att förskriva ett hjälpmedel för bad/dusch. Förskrivning av mer än ett hjälpmedel för bad/dusch är att betrakta som dubbelförskrivning.
---------------------------	--

BARN: BADSTOL

Behovskriterier	Kan förskrivas till barn med funktionsnedsättning för dusch, där andra duschhjälpmedel inte fungerar tillfredsställande.
Förskrivare	At
Anmärkning	Kan inte förskrivas enbart för behov av att kunna bada i badkar.

BARN: MOBIL TOALETSTOL / DUSCH- OCH TOASTOL PÅ HJUL

Behovskriterier	Kan förskrivas till barn med funktionsnedsättning som behöver mycket stöd i sittande vid toalettbesök och/eller dusch. Innan tiltbar dusch- och toastol på hjul förskrivs ska möjligheten till toalettbesök och/eller dusch med hjälp av enklare hjälpmedel utan tilt ha uteslutits.
Förskrivare	At

DUSCHSTOL

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare som på grund av funktionsnedsättning har svårigheter att duscha stående, i de fall där duschpall inte ger tillräckligt stöd.
Förskrivare	At, Ft, Ssk

BADBRÄDA

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning för att möjliggöra dusch i badkar.
Förskrivare	At, Ft

VRIDBAR DUSCHSTOL FÖR BADKAR

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning för att möjliggöra dusch i badkar, i de fall där badbräda inte ger tillräckligt stöd.

Förskrivare At, Ft

MOBIL DUSCH- OCH TOALETSTOL

MOBIL DUSCH- OCH TOALETSTOL MED DRIVHJUL

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning, för att möjliggöra självständig förflyttning vid toalettbesök och/eller dusch.
Innan dusch- och toastol med drivhjul förskrivs ska möjligheten till toalettbesök och/eller dusch med hjälp av enklare hjälpmedel ha provats och uteslutits.

Förskrivare At

MOBIL DUSCH- OCH TOALETSTOL UTAN DRIVHJUL

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning, som har behov av hjälp vid toalettbesök/duschning och som inte kan förflytta sig till/från toalett/duschplats med hjälp av gånghjälpmedel, inom rimlig tid.
Innan dusch- och toastol på hjul förskrivs ska möjligheten till toalettbesök och/eller dusch med hjälp av enklare hjälpmedel ha provats och uteslutits.
Kan även förskrivas till rullstolsburen brukare med behov av att minska antalet överflyttningar.

Förskrivare At, Ft

MOBIL DUSCH- OCH TOALETSTOL, TILTBAR

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning, som har behov av tiltfunktion för att kunna sitta i mobil dusch-/toalettstol.
Innan tiltbar dusch-/toalettstol förskrivs ska möjligheten till toalettbesök och/eller dusch med hjälp av enklare hjälpmedel utan tiltfunktion ha provats och uteslutits.

Förskrivare At, Ft

DUSCHVAGN

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare som pga. funktionsnedsättning har behov av att duscha liggande, det vill säga brukaren klarar inte att duscha i sittande. Innan duschvagn förskrivs ska möjligheten till dusch med hjälp av enklare hjälpmedel ha provats och uteslutits.

Förskrivare At

DUSCHBORD /-BRITS

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare som pga. funktionsnedsättning har behov av att duscha liggande, det vill säga att brukaren inte klarar av att duscha i sittande. Innan duschbord/-brits förskrivs ska möjligheten till dusch med hjälp av enklare hjälpmedel ha provats och uteslutits.

Förskrivare At

Anmärkning Brukaren måste ha fastighetsägarens tillstånd till montering som kräver fast installation. Återställning efter nedmontering; se Hjälpmedelsguiden. Vid flyttning av fast installerade hjälpmedel ska brukaren kontakta förskrivare. Avgift för flyttning av fast installerade hjälpmedel är 1250 kr per hjälpmedel; se Hjälpmedelsguide kapitel 3.3

HJÄLPMEDEL VID FÖRFLYTTNING

GÅNGHJÄLPMEDEL SOM HANTERAS MED EN ARM

Generellt - dubbel- förskrivning	För samtliga gånghjälpmedel som hanteras med en arm, gäller att förskrivning av två lika hjälpmedel medges i de fall brukaren har behov av två hjälpmedel samtidigt för att uppnå en säker förflyttning.
--	--

STÖDKÄPP

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med förflyttningssvårigheter som har behov av gånghjälpmedel.
Förskrivare	At, Ft, Ssk
Anmärkning	Avgift 100 kr per käpp Barn och ungdomar upp till 20 år betalar ingen avgift.

KRYCKKÄPP

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med förflyttningssvårigheter som har behov av gånghjälpmedel och där stödkäpp inte ger tillräckligt stöd.
Förskrivare	At, Ft, Ssk
Anmärkning	Avgift 100 kr per käpp för enkel kryckkäpp, 200 kr per käpp för övriga kryckkäppar. Barn och ungdomar upp till 20 år betalar ingen avgift.

UNDERARMSKRYCKA, RA-KRYCKA

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med förflyttningssvårigheter som har behov av gånghjälpmedel och där enklare hjälpmedel inte ger tillräckligt stöd eller där brukaren löper risk att felbelasta vid användande av enklare hjälpmedel.
Förskrivare	At, Ft
Anmärkning	Avgift 200 kr per käpp Barn och ungdomar upp till 20 år betalar ingen avgift.

AXILLARKRYCKA

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med förflyttningssvårigheter som har behov av gånghjälpmedel. Innan axillarkrycka förskrivs ska möjligheten till förflyttning med kryckkäpp ha provats och uteslutits.
Förskrivare	At, Ft
Anmärkning	Avgift 200 kr per käpp Barn och ungdomar upp till 20 år betalar ingen avgift.

FYRPUNKTSSTÖD (kvadrant)

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med förflyttningssvårigheter där enklare hjälpmedel inte ger tillräckligt med stöd.
Förskrivare	At, Ft

GÅNGHJÄLPMEDEL SOM HANTERAS MED BÅDA ARMARNA

GÅSTATIV (betastöd)

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med förflyttningssvårigheter, då annat gånghjälpmedel inte kan användas.

Förskrivare At, Ft

BARN: ROLLATOR

Behovskriterier Kan förskrivas till barn med förflyttningssvårigheter, som har behov av rollator för att klara självständig förflyttning, då annat gånghjälpmedel inte ger tillräckligt med stöd för säker förflyttning.
Kan även förskrivas till barn som har gåstol förskriven som förflyttningshjälpmedel då barnet bedöms kunna klara självständig förflyttning med rollator på sikt.

Förskrivare At, Ft

ROLLATOR

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med förflyttningssvårigheter, som har behov av rollator för att klara självständig förflyttning inomhus, utomhus eller en kombination av dessa, då annat gånghjälpmedel inte ger tillräckligt med stöd för säker förflyttning.

Förskrivare At, Ft

Anmärkning Vid behov av syrgaskorg till rollatorn bekostas detta av kliniken som ordinerar syrgasen.

Behov av en andra rollator är alltid ett egenansvar som brukaren får ombesörja och bekosta.

GÅBORD

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med förflyttningssvårigheter som har behov av gåbord för att klara inomhusförflyttning. Innan gåbord förskrivs ska möjligheten till förflyttning med enklare gånghjälpmedel som t.ex. gåstativ eller rollator ha uteslutits. Gåbord med el-uppresningsfunktion kan förskrivas till brukare där gåbord utan el-funktion inte fungerar. Brukaren måste bli självständig, eller självständig med tillsyn, i förflyttning med hjälpmedlet.
Förskrivare	At, Ft
Anmärkning	Kan ej förskrivas som uppresnings- och/eller överflyttningshjälpmedel.

GÅSTOL

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med förflyttningssvårigheter som har behov av "sittstöd" i gående. Brukaren ska ha tillräcklig bålstabilitet för att hålla sig upprätt i gåstol. Brukaren måste bli självständig i förflyttning med hjälpmedlet.
Förskrivare	At, Ft
Anmärkning	Barn: Vid behov av två gåstolar i samma miljö (en för innebruk och en för utebruk) krävs Särskild prövning.

ÖVRIGA FÖRFLYTTNINGSHJÄLPMEDEL

BARN: SITTVAGN, SULKY

Behovskriterier	Kan förskrivas till barn som på grund av funktionsnedsättning har behov av sittvagn med specialfunktioner och då sulky ersätter behov av rullstol. Möjligheten att använda sittvagn/sulky som finns att köpa i handeln ska ha provats och uteslutits innan förskrivning. Dubbelförskrivning i form av sulky/manuell rullstol medges under en tidperiod till barn som har sulky förskriven och har börjat övergå till att sitta i rullstol, men som inte klarar att sitta i rullstol hela dagarna och där sittställningen behöver kompletteras med en mer vilande position periodvis under dagen. Kontinuerlig uppföljning ska göras.
Förskrivare	At, Ft
Anmärkning	Normalt underhåll och förbrukningsartiklar, t.ex. däck och slang samt lagning av punktering, är brukarens/vårdnadshavarens ansvar att ombesörja och bekosta. Regncape, åkpåse, väskor och liknande tillbehör kan inte förskrivas; se Hjälpmedelsguide kapitel 5.6.

ÖVERFLYTTNINGSHJÄLPMEDEL

Generell anmärkning	Då brukare förflyttas av personal och/eller anställd anhörig betraktas hjälpmedlet som arbetstekniskt hjälpmedel/verksamhetsansvar; Undantag se Hjälpmedelsguide kapitel 3.5
------------------------	--

GLIDBRÄDA OCH GLIDMATTA

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som har behov av hjälpmedlet för att bli självständig/delvis självständig vid överflyttningar. Kan även förskrivas till brukare där icke-anställd anhörig har ansvaret för den dagliga omvårdnaden i gemensam bostad för att möjliggöra överflyttningar.
-----------------	---

Förskrivare	At, Ft
-------------	--------

VRIDPLATTA / VRIDPLATTA MED STÖDHANDTAG OCH KNÄSTÖD / ÖVERFLYTTNINGSPLATTFORM

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som vårdas av icke anställd anhörig som har ansvaret för den dagliga omvårdnaden i gemensam bostad, för att möjliggöra överflyttningar. Överflyttningsplattform kan förskrivas till brukare där vridplatta med stödhandtag och knästöd inte fungerar.
-----------------	--

Förskrivare	At, Ft
-------------	--------

Anmärkning	För vridplatta avsedda för användning i bilsäte ansvarar inte sjukvårdshuvudmannen.
------------	---

UPPRESNINGS-/ VÅRDBÄLTE

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som vårdas av icke-anställd anhörig som har ansvaret för den dagliga omvårdnaden i gemensam bostad, för att möjliggöra vid förflyttningar och/eller överflyttningar.
-----------------	---

Förskrivare	At, Ft
-------------	--------

PERSONLYFT

Generell anmärkning Då brukare överförflyttas av personal och/eller anställd anhörig, betraktas hjälpmedlet som arbetstekniskt hjälpmedel/verksamhetsansvar; Undantag se Hjälpmedelsguide kapitel 3.4

För lyftsele, se separat tillämpningsanvisning.

UPPRESNINGSLYFT (Stålyft)

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som har behov av uppresningslyft för att möjliggöra överflyttning i sov- och/eller badrum till/från rullstol, säng, hygienhjälpmedel samt för att möjliggöra överflyttning i ståskal till/från förskrivet ståhjälpmedel, då icke-anställd anhörig har ansvaret för den dagliga omvårdnaden av brukaren.

Innan uppresningslyft förskrivs ska möjligheten till överflyttning med enklare hjälpmedel ha undersökts och uteslutits.

Uppresningslyft kan endast förskrivas till brukare som har tillräcklig god ståfunktion för säker överflyttning.

Förskrivare At, Ft

MOBIL PERSONLYFT

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som har behov av personlyft för att möjliggöra överflyttning i sov- och/eller badrum till/från rullstol, säng, hygienhjälpmedel samt för att möjliggöra överflyttning i ståskal till/från förskrivet ståhjälpmedel, då icke-anställd anhörig har ansvaret för den dagliga omvårdnaden av brukaren.

Förskrivare At, Ft

Anmärkning Mobil personlyft för resor och dylikt är brukarens personliga ansvar.

STATIONÄR LYFT med enkel skena

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med bestående funktionsnedsättning som har behov av stationär personlyft för att möjliggöra överflyttning
- då brukaren självständigt klarar överflyttningen
- då icke-anställd anhörig har ansvaret för den dagliga omvårdnaden av brukaren.

Stationär personlyft med enkel skena kan förskrivas för användning i sov- eller badrum som är så trånga att mobil personlyft inte fungerar, eller då det på grund av funktionsnedsättningen inte är möjligt att använda en mobil personlyft.

Stationär personlyft kan endast förskrivas för bestående behov.

Innan eventuell förskrivning ska en projektering genomföras med tekniker från länets hjälpmedelsleverantör där rummets beskaffenhet, överflyttningar mellan hjälpmedel och brukarens funktionsnedsättning ska beaktas. Att rummet är trångt pga. möbler, många hjälpmedel eller möblering i sovrummet är inte skäl för förskrivning av stationär personlyft med enkel skena.

Förskrivare At, Ft

Anmärkning I första hand ska en takmonterad personlyft förskrivas, i andra hand en väggmonterad personlyft.
Fristående personlyft kan förskrivas om tak- eller väggmontage inte är möjligt av byggnadstekniska skäl.
Rum till rum lösningar kan inte förskrivas.

Brukaren måste alltid inhämta fastighetsägarens tillstånd till montering som kräver fast installation. Återställning efter nedmontering; se Hjälpmedelsguide kapitel 3.3.

Vid flytt till annan bostad måste ny behovsbedömning avseende överflyttningshjälpmedel alltid göras i nya bostaden. Vid bedömt behov av stationär personlyft i nya bostaden ska rutin för fast installerade hjälpmedel tillämpas. I dessa fall faktureras brukaren en avgift på 1250 kr per hjälpmedel; se Hjälpmedelsguide kapitel 3.3

Dubbel-
förskrivning Dubbelförskrivning av stationär personlyft med enkel skena kan göras i de fall där brukaren enligt ovan har ett behov av personlyft i såväl sovrum som badrum och då mobil personlyft inte fungerar i något av rummen.
I första hand förskrivas en stationär personlyft och en mobil personlyft.

STATIONÄR LYFT av traversmodell

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med bestående funktionsnedsättning som har behov av stationär personlyft av traversmodell för att möjliggöra överflyttning
- då brukaren självständigt klarar överflyttningen
- då icke-anställd anhörig har ansvaret för den dagliga omvårdnaden av brukaren.
Stationär personlyft av traversmodell kan förskrivas för användning i sov- och/eller badrum som är så trånga att mobil personlyft eller stationär personlyft med enkel skena inte fungerar. Kan även förskrivas till brukare där annan personlyft, på grund av, brukarens funktionsnedsättning, är helt utesluten som överflyttningsslösning.

Bedömning och projektering måste göras innan eventuell förskrivning i samråd med tekniker och vid behov rådgivare från länets hjälpmedelsleverantör där rummets beskaffenhet, överflyttningar mellan hjälpmedel och brukarens funktionsnedsättning ska beaktas. Att rummet är trångt pga. möbler, många hjälpmedel eller möblering i sovrummet är inte skäl för förskrivning av stationär personlyft av traversmodell.

Förskrivare At, Ft

Anmärkning Brukaren måste alltid inhämta fastighetsägarens tillstånd till montering som kräver fast installation. Återställning efter nedmontering; se Hjälpmedelsguide kapitel 3.3.

Vid flytt till annan bostad måste ny behovsbedömning avseende överflyttningshjälpmedel alltid göras i nya bostaden. Vid bedömt behov av stationär personlyft i nya bostaden ska rutin för fast installerade hjälpmedel tillämpas. I dessa fall faktureras brukaren en avgift på 1250 kr per hjälpmedel; se Hjälpmedelsguide kapitel 3.3

Dubbel-
Förskrivning

Medges endast i de fall där brukaren enligt ovan har ett behov av stationär personlyft av traversmodell i såväl sovrum som badrum och då annat personlyftsalternativ har uteslutits som fungerande lösning i något av rummen.

LYFTSELE

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som har behov av personlyft för att möjliggöra överflyttning i bostaden.

Förskrivare At, Ft

Anmärkning Förskrivaren ansvarar för att tillse att förskriven lyftsele är godkänd för användning i kombination med aktuell lyftbygel/personlyft.

För behov av lyftsele i annan miljö än bostaden, ansvarar den som är ansvarig för personlyften. Undantag görs vid korttidsvistelse för barn, se Hjälpmedelsguide kapitel 4.2.

Lyftselar måste av säkerhetsskäl kasseras om någon del är trasig eller nött. Informationsblankett för kontroll av lyftsele, se vårdgivarwebben.

Fler-
förskrivning

Dubbelförskrivning medges i de fall brukaren på grund av funktionsnedsättning har behov som kräver två olika typer av selar, t.ex. lyftsele och hygiensele eller när behov av två identiska selar finns p.g.a. frekvent behov av att tvätta selarna.

För brukare som använder ståskal och har behov av personlyft och ståskalsväst för uppresning i ståskal, kan även ståskalsväst förskrivas.

RULLSTOL

MANUELL RULLSTOL

Generella behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som är i behov av manuell rullstol för sin förflyttning. Kan även förskrivas till barn med bestående funktionsnedsättning där behov av rullstol varierar över tid.
Generell anmärkning	För rullstol som ska användas av flera brukare inom samma boendeform ansvarar inte sjukvårdshuvudmannen, detta räknas som utrustning eller arbetstekniskt hjälpmedel. För rullstol/tillbehör eller anpassning avsedd för idrottsaktiviteter ansvarar inte sjukvårdshuvudmannen. För rullstol som enbart ska användas på brukarens arbetsplats ansvarar inte sjukvårdshuvudmannen. För tillfälliga behov; se Transportrullstol och enkel manuell rullstol. Normalt underhåll och förbrukningsartiklar, t.ex. däck och slang samt lagning av punktering, är brukarens ansvar att ombesörja och bekosta. Regncape, åkpåse, väskor och liknande tillbehör kan inte förskrivas; se Hjälpmedelsguide kapitel 5.6.
Dubbel-förskrivning	Dubbelförskrivning medges vid boende i flera våningsplan med stoltrapphiss installerad i den egna bostaden, där brukaren har behov av rullstol i två våningsplan. Dubbelförskrivning medges när brukaren har fått vårdaraggregat förskrivet då: - drivaggregatet inte går att montera p.g.a. rullstolens låga höjd eller enarmsdrift på rullstolen. - brukaren inte klarar att förflytta sig självständigt inomhus p.g.a. drivaggregatets placering eller tyngd när icke anställd anhörig p.g.a. egen funktionsnedsättning inte klarar att montera av/på vårdaraggregatet. Vid dubbelförskrivning utifrån ovanstående ska rullstol nummer två, om möjligt, vara från standardsortiment. Fungerar inte det ska annan enklast möjlig rullstol förskrivas. Vid behov av två rullstolar med olika sittställningar för att möjliggöra självständig förflyttning inne/ute, kan särskild prövning göras.

TRANSPORTRULLSTOL OCH ENKEL MANUELL RULLSTOL

Behovskriterier	Transportrullstol kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som har behov av vårdarmanövrerad rullstol för sin förflyttning. Behovet ska vara
-----------------	---

bestående, och frekvent; brukaren ska ha behov av transportrullstol minst två gånger i veckan.

Enkel manuell rullstol kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som har behov av rullstol för att möjliggöra egen förflyttning.

Kan även förskrivas till brukare som, under en rehabiliteringsperiod av medicinska skäl inte klarar förflyttning inomhus och kring bostaden med gånghjälpmedel.

Kan även förskrivas till brukare med mycket lång rehabiliteringsperiod som är i tillfälligt behov av rullstol för att möjliggöra utomhusförflyttning.

Kan även förskrivas till barn som, pga. låg ålder eller för att möjliggöra skolgång, behöver rullstol under en rehabiliteringsperiod.

Förskrivare At, Ft

MELLANAKTIV RULLSTOL

Behovskriterier Kan förskrivas till rullstolsburen brukare med funktionsnedsättning som är i behov av rullstol med flera inställningsmöjligheter/tillbehör.
Brukaren ska ha behov av rullstolens anpassningsmöjligheter avseende till exempel sitt- och köregenskaper.
Enklare rullstol ska först ha uteslutits innan mellanaktiv rullstol kan förskrivas.

Förskrivare At, Ft

AKTIVRULLSTOL

Behovskriterier Kan förskrivas till rullstolsburen brukare med funktionsnedsättning som är i behov av rullstol med flera inställningsmöjligheter/tillbehör eller en lättmanövrerad rullstol med låg vikt.
Brukaren ska aktivt kunna framföra rullstolen och/eller ska ha behov av rullstolens anpassningsmöjligheter avseende, till exempel, sitt- och köregenskaper.
Enklare rullstol ska först ha uteslutits innan aktiv rullstol kan förskrivas.

Aktivrullstol av lättviktsmodell kan förskrivas till högaktiv brukare med dagligt behov av att självständigt lyfta rullstolen i och ur egenkörd bil.

Förskrivare At, Ft

KOMFORTRULLSTOL

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som har behov av komfortrullstolens egenskaper t ex tiltfunktion, bålstöd, nackstöd mm. Enkla rullstolar ska först ha provats och uteslutits innan komfortrullstol kan förskrivas.
Förskrivare	At, Ft

RULLSTOL MED UPPRESNINGSFUNKTION (stårullstol)

Behovskriterier	Kan förskrivas till rullstolsburen brukare med funktionsnedsättning som har behov av att kunna utföra olika ADL-aktiviteter stående. Rullstol med stå-/uppresningsfunktion ska även fungera tillfredställande avseende körfunktion för brukaren.
Förskrivare	At, Ft
Anmärkning	Hjälpmedlet ska inte ersätta åtgärd i form av bostadsanpassning. Kan inte förskrivas för ståträning. Vid behov av ståträning, se rubriken Ståhjälpmedel och positioneringskuddar. Särskild prövning krävs.

TILLÄGGSUTRUSTNING TILL MANUELL RULLSTOL

ELEKTRISKA DRIVHJUL

Behovskriterier	Kan förskrivas till helt rullstolsburen brukare med kraftigt nedsatt muskelkraft/uthållighet för att möjliggöra självständig förflyttning. Bilateral arm/handfunktion krävs. För ett säkert framförande av rullstol med elektriska drivhjul krävs god kognitiv förmåga. Brukaren kognitiva förmåga måste bedömas innan förskrivning kan ske.
Förskrivare	At, Ft
Anmärkning	Förskrivning av elektriska drivhjul i kombination med förskrivning av elrullstol medges ej. Behov av en uppsättning manuella drivhjul utöver elektriska drivhjul är ett egenansvar.

Vid behov av ytterligare en manuell rullstol, utan elektriska drivhjul, för att möjliggöra självständig förflyttning inne/ute tex. på grund av trång inomhusmiljö, kan särskild prövning göras.

AVTAGBART MITTFRAMHJUL TILL AKTIV RULLSTOL

Behovskriterier	Kan förskrivas till helt rullstolsburen brukare med förskriven aktiv rullstol för att möjliggöra längre självständig utomhusförflyttning. Återkommande behov av att köra i miljö där det är svårt att ta sig fram med aktiv rullstol, måste föreligga. Brukaren ska självständigt, eller med lite handräckning, kunna sköta på- och avmontering av mittframhjulet.
Förskrivare	At, Ft
Anmärkning	Förskrivning av avtagbart mittframhjul i kombination med förskrivning av elrullstol medges ej.

ENARMSDRIFT

Behovskriterier	Kan förskrivas till rullstolsburen brukare med behov av enarmsdrift för att möjliggöra självständig förflyttning.
Förskrivare	At, Ft
Anmärkning	Det ska först ha uteslutits att det fungerar att sparka sig fram i rullstol.

ELEKTRISK RYGGVINKLING OCH / ELLER ELEKTRISK TILTFUNKTION TILL KOMFORTRULLSTOL

Behovskriterier	Kan förskrivas till rullstolsburen brukare med nedsatt bålbalans och/eller med hög risk för trycksår och med ett frekvent behov av att byta sittställning, ryggvinkling eller sittvinkling. En förutsättning är att brukaren inte har någon annan i sin närhet som kan sköta detta manuellt. Brukaren ska självständigt kunna sköta reglaget/styrdosan.
Förskrivare	At, Ft

VÅRDARBROMS

Behovskriterier	Kan förskrivas till rullstolsburen brukare då den som kör brukaren inte klarar att bromsa i utförsbackar.
-----------------	---

Kan även förskrivas till barn som på grund av bristande kognitiv funktionsförmåga öppnar/låser bromsarna och orsakar skaderisk för sig själv och/eller andra.

Förskrivare At, Ft

DRIVAGGREGAT

Behovskriterier Kan förskrivas till rullstolsburen brukare då icke-anställd anhörig/närstående, inte klarar att köra brukaren i rullstol, p.g.a. hög brukarvikt eller vid kraftigt kuperad miljö i direkt anslutning till bostaden. Brukaren ska ha daglig, eller så gott som dagligt, behov av att bli körd i rullstol av icke anställd anhörig/närstående vid utevistelse.

Drivaggregat kan också förskrivas utifrån den icke anställda anhöriges/närståendes medicinska tillstånd tex. hjärt- eller ledsjukdom. I dessa fall krävs läkarintyg på den icke anställda anhöriges/närståendes medicinska tillstånd. Detta omfattar inte undantaget för arbetstekniska hjälpmedel för personliga assistenter anställda i privat bolag.

Förskrivare At, Ft

RULLSTOLSDYNA / RULLSTOLSRYGG

Generell
anmärkning Antidecubitusdynor för rullstolar; se rubriken Antidecubitushjälpmedel.

DYNA FÖR KORTTIDSSITTANDE

Behovskriterier Kan förskrivas till helt rullstolsburen brukare som enbart har behov av en enkel dyna, typ standarddyna i rullstol.

Förskrivare At, Ft

SVANKDYNA

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med behov av enklare positionering i rullstol.

Förskrivare At, Ft

RULLSTOLSRYGG FÖR POSITIONERING
--

Behovskriterier	Kan förskrivas till rullstolsburen brukare med nedsatt sittkontroll och/eller bålstabilitet, kyfos eller scolios. Enklare rullstolsryggar ska först ha provats och uteslutits.
Förskrivare	At, Ft
Anmärkning	Utprovning och montering ska alltid göras med hjälp av tekniker/rådgivare/utprovare från hjälpmedelsleverantören.

ELEKTRISK RULLSTOL

Behovskriterier Elrullstol kan förskrivas till helt rullstolsburen brukare (dvs. både inomhus och utomhus) med bestående funktionsnedsättning, då förflyttningsbehovet inte enbart kan tillgodoses med manuell rullstol.

Vid förskrivning enbart för utomhusbruk ska först uteslutas att manuell rullstol i kombination med hjälp av annan person eller andra transportmedel, t.ex. egen bil eller färdtjänst, kan fungera för förflyttningsbehovet ute. Elrullstol kan även förskrivas till barn där fysisk aktivitet är kontraindicerad, t.ex. vid allvarlig progredierande muskelsjukdom.

Elrullstol kan endast förskrivas om behov av joystickstyrning finns utifrån brukarens funktionsnedsättning. Kan brukaren framföra elrullstol av scootermodeLL som finns tillgänglig i handeln kan elrullstol inte förskrivas.

Elrullstol kan förskrivas för att möjliggöra förflyttning inomhus, utomhus eller en kombination av dessa behov. Brukaren ska kunna framföra rullstolen självständigt i alla miljöer där den ska användas, utan att utsätta sig själv eller andra för fara.

Behovet ska vara frekvent och regelbundet, d.v.s. brukaren ska ha ett i stort sett dagligt behov av elrullstol året runt.

Den elektriska rullstolen ska påtagligt öka brukarens delaktighet i dagliga aktiviteter, t.ex. i fråga om att sköta hushållet, delta i sociala aktiviteter, göra inköp och utföra andra ärenden.

Det är förskrivarens ansvar att bedöma att det inte föreligger medicinska eller andra hinder för säker elrullstolsanvändning hos brukaren, till exempel, kognitiv svikt eller missbruksproblematik. Brukare med epilepsi/kramp- eller frånvaroanfall måste ha varit anfallsfri under minst 1 år.

Vid förskrivning av elrullstol ska förskrivaren följa sjukvårdshuvudmannens rutin för bedömning och förskrivning av elrullstol. Se vårdgivarwebben, Region Östergötland.

I denna rutin ingår bland annat bedömning av behov, boendemiljö samt brukarens kognitiva och motoriska förmåga. I rutinen ingår att förskrivaren ska inhämta medicinskt underlag från läkare och väga in detta i bedömningen.

Elrullstolen ska förvaras och laddas i låsbart, klimatiserat utrymme, där temperaturen inte understiger +5 grader C. Brukaren ansvarar för att laddnings- och förvaringsplats för hjälpmedlet finns.

Förskrivare ska kontrollera att laddnings- och förvaringsplats finns vid hembesök före utprovning/förskrivning.

Förskrivaren måste säkerställa och journalföra att brukaren är informerad om och godtar kravet på årlig uppföljning innan eventuell förskrivning av elrullstol.

Föräldrar/vårdnadshavare ansvarar för att barn framför elrullstolen i lämplig miljö och inte utgör fara för sig själv eller andra i trafiken/omgivningen.

Uppföljning av elrullstol ska göras inom 3 månader efter förskrivning. Därefter ska en årlig uppföljning med omprövning av behovet göras. Se vårdgivarwebben, Region Östergötland.

**Förlängd
utprovnings-
period**

Ibland kan det vara nödvändigt att under en tidsbegränsad utprovningsperiod bedöma om elrullstol är ett lämpligt förflyttningshjälpmedel och om brukaren självständigt kan framföra elrullstolen på ett säkert sätt. För vuxna är den förlängda utprovningsperioden maximerad till 3 månader, men för barn måste behovet bedömas individuellt.

Innan en sådan utprovningsperiod påbörjas ska brukare och anhöriga vara informerade om förutsättningarna och målen för utprovningsperioden. Om den förlängda utprovningsperioden inte faller väl ut ska elrullstolen återlämnas. Förutsättningarna och målen som ska uppnås under utprovningsperioden ska journalföras.

Förlängd utprovningsperiod kan inte tillämpas vid behov av elrullstol på separat hyresavtal eller elrullstol där kostsamma tillbehör eller specialanpassningar behövs.

Förskrivare

At

Anmärkning

Vid behov av elrullstol för såväl inomhus- som utomhusbruk måste val av modell noga övervägas, då dubbelförskrivning inte medges. Terränggående elrullstol kan enbart förskrivas till brukare boende i lantlig miljö där behov av sådan modell behövs för att ta sig till-/från sin bostad på grund av terräng/underlag.

Förskrivning av manuell rullstol i kombination med elektrisk rullstol medges om behov finns. Enklast möjliga manuella rullstol ska väljas.

Normalt underhåll och förbrukningsartiklar, till exempel däck och slang samt lagning av punktering, är brukarens ansvar att bekosta. All reparation, inklusive lagning/byte av däck och slang på elrullstol, får endast utföras av den hjälpmedelsleverantör som sjukvårdshuvudmannen har avtal med.

Backspeglar, väskor och liknande tillbehör kan inte förskrivas; se Hjälpmedelsguide kapitel 5.6.

Det är viktigt att upplysa om brukaransvaret, samt rekommendera att brukaren ser över sitt försäkringsskydd; se Hjälpmedelsguide kapitel 6.

För elrullstol som enbart skall användas på brukarens arbetsplats ansvarar inte sjukvårdshuvudmannen; se Hjälpmedelsguide kapitel 3.1

TILLÄGGSUTRUSTNING TILL ELEKTRISK RULLSTOL

SITSLYFT

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som har behov av sitslyft för att självständigt klara olika ADL-aktiviteter.

Förskrivare At

ELEKTRISK RYGGVINKLING, TILT, BENSTÖD SAMT ALTERNATIVA STYRSÅTT

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare som har medicinskt eller funktionellt behov av dessa tillbehör.

Förskrivare At

Anmärkning Ovanstående tillbehör kan inte förskrivas enbart för att ge ökad komfort i sittandet.

Brukaren skall självständigt kunna sköta reglaget/styrdosan.

STÅFUNKTION/VERTIKALSITS

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som har behov av ståfunktion för att självständigt klara att utföra ADL-aktiviteter i upprätt ställning.

Förskrivare At

Anmärkning Av säkerhetsskäl ska ståfunktion inte förskrivas till brukare som lutar sig framåt/åt sidan. Åtgärd i form av bostadsanpassning ska alltid beaktas. Kan inte förskrivas för ståträning. Vid behov av ståträning, se rubriken Rörelse- och balansträningsredskap. Undantag från detta kan göras för barn med muskelsjukdom då ståfunktion kan förskrivas för ståträning, som ersättning för annat/andra ståhjälpmedel.

Kan endast förskrivas till brukare som enligt förskrivningsanvisningarna är berättigad att få en elrullstol förskriven.

Särskild prövning krävs.

DUBBELKOMMANDO

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare som p.g.a. funktionsnedsättning har begränsad uthållighet och är i behov av körhjälp delar av dagen.
Förskrivare	At
Anmärkning	Kan endast förskrivas till brukare som enligt förskrivningsanvisningarna är berättigad att få en elrullstol förskriven. Särskild prövning krävs.

BARN: ELEKTRISKT MOBILITETSHJÄLPMEDEL
--

Behovskriterier	Kan förskrivas till barn under 3 år med omfattande och bestående motorisk funktionsnedsättning utan misstänkt kognitiv nedsättning och som inte kan förflytta sig självständigt genom att krypa eller gå. Med mobilitetshjälpmedlet ska barnet kunna förflytta sig självständigt och målinriktat. Bedömningen ska vara att elrullstol troligen kommer vara ett framtida förflyttningshjälpmedel för barnet. Innan elektriskt mobilitetshjälpmedel förskrivs ska möjlighet till självständig förflyttning med hjälp av enklare förflyttningshjälpmedel ha provats och uteslutits.
Förskrivare	At
Anmärkning	Förskrivning ska alltid föregås av en utprovning tillsammans med länets hjälpmedelsleverantör. Hjälpmedlet får endast användas för inomhusbruk.

HEMHJÄLPMEDEL

SITTMÖBEL

BARN: ARBETSSTOL

Generella behovskriterier Innan arbetsstol förskrivs ska först ha uteslutits att behovet kan tillgodoses med enklare hjälpmedel. Köksstol, kökspall/hög pall, inställbar kontorsstol eller annan sittmöbel som finns att tillgå i handeln ska ha uteslutits. Arbetsstol kan inte förskrivas som förflyttningshjälpmedel.

BARN: MANUELL ARBETSSTOL

Behovskriterier Kan förskrivas till barn som på grund av bestående funktionsnedsättning har behov av stöd i sittande. Behov av centralbroms för att självständig kunna förflytta sig i och ur stol och/eller behov av de speciella egenskaper och tillbehör som finns till arbetsstol ska föreligga.
Enkel modell av manuell arbetsstol kan förskrivas till små/mindre barn med kognitiv funktionsnedsättning i form av mycket stora beteendestörningar, som gör att en fungerande lösning i sittande inte går att nå på annat sätt i hemmiljön.

Förskrivare At, Ft

Anmärkning Arbetsstol i skolan; se Hjälpmedelsguide kapitel 3.2

BARN: ELEKTRISK ARBETSSTOL

Behovskriterier Kan förskrivas till barn som på grund av bestående funktionsnedsättning har behov av stöd i sittande. Behov av el-höjdregering för att självständigt kunna förflytta sig i och ur stol samt behov av centralbroms ska föreligga.
Barnet ska självständigt kunna sköta reglagen.
Arbetsstol med manuellt reglerad höjdställning ska först ha uteslutits.
Kan även förskrivas om brukaren överskrider maxbrukarvikten för manuell arbetsstol.

Förskrivare At, Ft

Anmärkning Elektrisk arbetsstol i skolan; se Hjälpmedelsguide kapitel 3.2

ARBETSSTOL

Generella behovskriterier Innan arbetsstol förskrivs ska först uteslutas att behovet kan tillgodoses med enklare hjälpmedel, såsom sittkudde/kildyna eller pall. Köksstol, kökspall/hög pall, inställbar kontorsstol eller annan sittmöbel som finns att tillgå i handeln ska ha uteslutits.
Smärta i rygg, nacke eller axlar och/eller behov av att sitta ergonomiskt riktigt, eller enbart behov av att sitta och arbeta, berättigar inte till arbetsstol. Arbetsstol kan inte förskrivas som förflyttningshjälpmedel.

MANUELL ARBETSSTOL

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med starkt nedsatt eller ingen gångförmåga för att självständigt klara köksaktiviteter och där behovet är bestående och inte kan tillgodoses med befintligt förflyttningshjälpmedel.
Behov av centralbroms ska föreligga.

Förskrivare At, Ft

ELEKTRISK ARBETSSTOL

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med starkt nedsatt eller ingen gångförmåga för att självständigt klara köksaktiviteter. Elektrisk höjreglering av sitsen ska vara enda möjligheten för brukaren att självständigt kunna resa sig från och sätta sig i arbetsstolen. Behovet ska vara bestående.
Arbetsstol med manuellt reglerad höjinställning ska först ha provats och uteslutits.
Behov av centralbroms ska föreligga.

Förskrivare At, Ft

COXITSTOL

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med svår sittproblematik, som p.g.a. rörelseinskränkning i höftled inte kan sitta på annat sätt. Olika typer av sittdynor i handeln ska först ha provats och uteslutits.

Förskrivare At, Ft

STOL FÖR POSITIONERING

Behovskriterier Kan förskrivas till rullstolsburen brukare med medfödd funktionsnedsättning eller förvärvad hjärnskada och som pga. stor motorisk funktionsnedsättning inte har förmåga att sitta utan stöd. Brukaren ska ha ett nödvändigt behov av ett mer aktivt sittande än i rullstol och behov av mycket positionerande stöd för aktivitetsutförande ska finnas.

Stol för positionering med hydraulisk eller elektrisk höj-/sänkfunktion kan förskrivas till brukare där stol för positionering med manuell höj-/sänkfunktion inte fungerar utifrån för hög brukarvikt.
Stol som finns att tillgå i handeln ska ha uteslutits.

Förskrivare At, Ft

RAMP

PORTABEL RAMP

Behovskriterier Kan förskrivas till rullstolsburen brukare med ett tillfälligt behov av ramp i bostaden, i väntan på bostadsanpassning eller under en behandlings-/rehabiliteringsperiod.
Förskrivningen är tidsbegränsad till max 4 månader. Blankett "Lån av hjälpmedel för tillfälligt bruk" ska användas vid förskrivning.

Förskrivare At, Ft

Anmärkning Vid användning av portabla ramper måste brukare i manuell rullstol bli skjutsad av annan person.

För ramp som avser att underlätta för anställd personal ansvarar arbetsgivaren.

För permanent ramp ansvarar inte sjukvårdshuvudmannen.

För behov av ramp att använda på brukarens arbetsplats, i fritidsboende eller på annan plats ansvarar inte sjukvårdshuvudmannen; se Hjälpmedelsguiden.

TRÖSKELRAMP

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning vid tillfälligt behov av tröskelramp i bostaden, i väntan på bostadsanpassning eller under en behandlings-/rehabiliteringsperiod.
Förskrivningen är tidsbegränsad till max 4 månader (undantag; se Anmärkning). Förskrivaren ansvarar för uppföljning.

Förskrivare	At, Ft
Anmärkning	För permanent tröskelramp ansvarar normalt inte sjukvårdshuvudmannen. Tröskelramp kan dock förskrivas som permanent lösning i de fall en bostadsanpassning av byggnadstekniska skäl inte är möjlig att göra.
Dubbel-förskrivning	Förskrivning av två eller flera tröskelramper medges om behov finns.

SÄNGTILLBEHÖR, EGENÄGD SÄNG

FÖRHÖJNINGSKLOSSAR, FÖRHÖJNINGSBEN

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som har behov av förhöjning för att ta sig i/ur säng. Kan förskrivas till brukare med medicinskt behov av dränage/högläge.
Förskrivare	At, Ft, Ssk
Dubbel-förskrivning	Dubbelförskrivning av förhöjningsklossar kan göras till brukare med dubbelsäng i form av två enkelsängar för att undvika nivåskillnad mellan sängarna.
Anmärkning	Kan även förskrivas för behov att förhöja matbord samt i vissa fall även förskrivas för att höja fåtölj/liten soffa, om detta bedöms bli en säker lösning.

SÄNGRYGGSTÖD, ELEKTRISKT REGLERBART

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning som har behov av elektriskt sängryggstöd för att klara lägesändring och/eller förflyttning i och ur egenägd säng, i sängbredd 80, 90, 105 och 120 cm. Sängryggstöd kan också förskrivas till brukare som har medicinskt behov av lägesförändring av sängryggen, t.ex. till person med hjärt-, lungsjukdom eller motsvarande. Enklare lösningar ska först ha uteslutits.
Förskrivare	At, Ft

STÖDHANDTAG TILL SÄNG

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning, som har behov av stödhandtag för att underlätta lägesändring i säng eller förflyttning i/ur säng.
-----------------	---

Förskrivare At, Ft

Dubbel-
förskrivning Dubbelförskrivning av stöd- och vändhandtag till säng kan göras vid behov av stödhandtag på båda sidor av sängen, för att möjliggöra självständig lägesändring i säng.

LYFTBÅGE (fristående sängdävert)

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning, som har behov av lyftbåge för att underlätta lägesändringar i säng.

Förskrivare At, Ft

Anmärkning Lyftbåge/sängdävert ska inte förskrivas för förflyttning i/ur säng.

SÄNG

SÄNG, ELEKTRISKT REGLERBAR

Behovskriterier Kan förskrivas för nattsömn till brukare med funktionsnedsättning som har behov av elektrisk reglerbar säng för att självständigt klara förflyttning i/ur säng och/eller lägesändring i säng.

Kan förskrivas till icke-anställd anhörig som har ansvaret för den dagliga omvårdnaden i gemensam bostad och för behovet att hjälpa brukaren i nämnda aktiviteter. Brukaren ska vid sådan förskrivning använda elektrisk reglerbar säng även vid nattsömn.

Kan förskrivas till brukare med medicinskt behov av hjärtsänkläge, d.v.s. behov av såväl högläge av ryggstödet som lågläge av bendelen.

Elektrisk reglerbar säng, bredare än 90 cm, kan endast förskrivas av medicinska skäl, till exempel till brukare med kraftig övervikt eller grav spasticitet.

Innan elektrisk reglerbar säng förskrivs ska man först ha uteslutit att komplettera befintlig säng med till exempel reglerbart sängryggstöd, sängklossar och/eller eventuell sängdävert.

Förskrivare At, Ft

Anmärkning Kan inte förskrivas för att ersätta egenägd säng som är för bred/smäl eller som inte uppfyller normal standard till exempel, utsliten säng, kök/bäddsoffa eller turistsäng. Vid förskrivning av elektrisk reglerbar säng är madrass av god kvalitet brukarens egenansvar att ombesörja och bekosta.
Då personal/anställd anhörig har behov av elektrisk reglerbar säng för att sköta eller hjälpa brukaren i/ur säng eller vid lägesändring i säng, betraktas

sängen som ett arbetstekniskt hjälpmedel/verksamhetsansvar; se Hjälpmedelsguide kapitel 3.4.

Flytt av elektrisk reglerbar säng (ned- och uppmontering) måste utföras av hjälpmedels-leverantören. Avgift för flytt av elektrisk reglerbar är 1250 kr; se Hjälpmedelsguide kapitel 3.3.

SPJÄLSÄNG, HÖJ- OCH SÄNKBAR MED ÖPPNINGSBARA GRINDAR

Behovskriterier Kan förskrivas till rullstolsburen småbarnsförälder, eller småbarnsförälder med annat stort rörelsehinder, för att möjliggöra självständig skötsel av sitt barn i spjäsäng.

Förskrivare At

SPECIALSÄNG MED HÖGA GRINDAR

BARNSÄNG MED HÖGA GRINDAR

Behovskriterier Kan endast förskrivas till små/mindre barn med funktionsnedsättning som på grund av beteendestörning har behov av höga grindar för sin trygghet och säkerhet.

Förskrivare At

Anmärkning Särskild prövning krävs vid behov av barnsäng med höga grindar av andra medicinska skäl.

SÄNGTILLBEHÖR, ELEKTRISK REGLERBAR SÄNG

SÄNGGRIND

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med funktionsnedsättning med förskriven elektrisk reglerbar säng, som har behov av sänggrind för att förhindra fall ur säng.

Förskrivare At, Ft

Anmärkning En förskrivning förutsätter att man följer Socialstyrelsens riktlinjer om Tvångs- och skyddsåtgärder inom vård och omsorg.

Se Socialstyrelsens webbsida

GRINDSKYDD

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare som på grund av ofrivilliga rörelser skadar sig på sänggrinden eller fastnar i grinden.
Förskrivare	At, Ft
Anmärkning	Kan endast förskrivas som tillbehör till förskriven elektriskt reglerbar säng

KOMMUNIKATIONSHJÄLPMEDEL

SAMTALSHJÄLPMEDEL VID NÄRKOMMUNIKATION

Generell anmärkning	En förutsättning för att ett samtalshjälpmedel ska kunna förskrivas är att en noggrann kartläggning görs av förmåga och behov hos brukaren. En förskrivning förutsätter en motiverad omgivning som kan ta ansvar för att stödja brukaren samt för att hjälpmedlet kommer till användning. Förskrivaren ansvarar för att introducera/handleda personal/anhörig kring brukaren, i metoden och samtalsapparatsens funktion. Vid förskrivning av samtalshjälpmedel krävs i de flesta fall en längre intrainingsperiod med flera uppföljningar; se Hjälpmedelsguide kapitel 5.5
---------------------	---

HJÄLPMEDEL FÖR TALFLYT

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med stora stamningsproblem, där traditionell behandling inte har gett tillräcklig effekt och som får ett bättre talflyt vid användning av hjälpmedel.
Förskrivare	Log
Anmärkning	Vid förskrivning av hjälpmedel för talflyt måste förskrivaren bedöma om det utöver normal uppföljning behövs ytterligare uppföljning; se Hjälpmedelsguide kapitel 5.5

KOMMUNIKATIONSKARTA

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med tal- och/eller språknedsättning, vid behov av ett kompletterande kommunikationssätt. Förskrivs som eller i syfte att göra kommunikationskortar/överlägg till samtalsapparat för individuellt behov. Programvara för tillverkning av kommunikationskortar kan endast förskrivas till brukare med stort och föränderligt behov av bildbank.
Förskrivare	At, Log
Anmärkning	Programvara för tillverkning av kommunikationskortar kan endast förskrivas om brukaren har tillgång till dator och skrivare. Kan inte förskrivas som ett pedagogiskt hjälpmedel. Det material som behövs i en verksamhet t ex daglig verksamhet, gruppbostad eller skola är verksamhetens ansvar.

PEKLAMPA

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med behov av peklampa i kombination med bokstavs- och symboltavlor eller som direktpekning i kommunikativt syfte.
Förskrivare	At, Log

SAMTALSAPPARAT

SAMTALSAPPARAT

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med bestående tal- och/eller språknedsättning som inte kan kommunicera tillfredsställande genom tal, tecken, handskrivna meddelanden, bokstavs-, bild- eller symbolkartor. Hjälpmedlet ska medföra en påtaglig ökad självständighet av förmågan till daglig kommunikation.
Förskrivare	At, Log

AVANCERAD SAMTALSAPPARAT

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med bestående tal- och/eller språknedsättning som inte kan kommunicera tillfredsställande trots enklare alternativa samtalshjälpmedel. Hjälpmedlet ska medföra en påtaglig ökad självständighet av förmågan till daglig kommunikation.
Förskrivare	At och Log inom Länsteam Kommunikation, Habiliteringen i Linköping (barn) och Kommunikationsmottagningen på Rehabmedicinska kliniken US (vuxna)
Anmärkning	Innan avancerad samtalsapparat förskrivs ska först enklare hjälpmedel såsom t.ex. applikationer ha uteslutits som ett möjligt alternativ. Har brukaren inte förutsättningar att själv införskaffa hårdvara som möjliggör förskrivning av applikation, är detta inte ett skäl till förskrivning av en avancerad samtalsapparat. Det är ett egenansvar att införskaffa sådan hårdvara.

KOMMUNIKATIONSHJÄLPMEDEL FÖR DIGITAL DELAKTIGHET

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med bestående motorisk och/eller språklig funktionsnedsättning med behov av digital delaktighet, dvs. för behov av digital kommunikation med andra samt
-----------------	---

digital kontakt med tex. skola, sjukvård, myndigheter eller andra samhällsfunktioner som är nödvändiga för brukarens dagliga livsföring.

Förberedelser, tex ta fram tillbehör eller iordningställa hjälpmedlet, kan göras av annan person för att brukaren ska kunna bli helt självständig i utförandet av den digitala kommunikationen.

Förskrivare At och Log inom Länsteam Kommunikation, Habiliteringen i Linköping (barn) och Kommunikationsmottagningen på Rehabmedicinska kliniken US (vuxna)

Anmärkning Enklare lösningar ska först ha uteslutits.
Hårdvara, till exempel, dator, smartphone och surfplatta är egenansvar.
Anpassningar i form av styrsätt, programvara, applikation kan förskrivas för att möjliggöra digital delaktighet.

ANPASSNINGAR (stysätt, programvara, applikation)

SOM SAMTALSHJÄLPMEDEL

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med bestående tal- och/eller språknedsättning som inte kan kommunicera tillfredsställande trots enklare alternativa samtalshjälpmedel.

Kan förskrivas till barn med omfattande motorisk funktionsnedsättning och/eller kognitiv funktionsnedsättning där funktionsnedsättningen påverkar barnets förmåga till lek som är en förutsättning till tidig kommunikation. Barnet ska ha behov av anpassning/stysätt för att aktivera leksak och surfplatta/dator. Kan endast förskrivas i syfte att träna in stysätt inför förskrivning av avancerat kommunikationshjälpmedel. Enklare lösningar ska ha uteslutits.

Stysätt, programvara eller applikation kan förskrivas till brukare som kan använda smartphone, surfplatta eller dator.

För hårdvara exempelvis, smartphone, surfplatta och dator, ansvarar inte sjukvårdshuvudmannen.

Hjälpmedlet ska medföra en påtaglig ökad självständighet av förmågan till daglig kommunikation.

Förskrivare At, Log

För avancerade anpassningar:

At och Log inom Länsteam Kommunikation, Habiliteringen i Linköping (barn) och Kommunikationsmottagningen på Rehabmedicinska kliniken US (vuxna)

SOM SKRIVHJÄLPMEDEL

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med stor och bestående motorisk funktionsnedsättning eller förvärvad tal- och språknedsättning, som påverkar förmågan till skriftlig kommunikation.
Kan förskrivas till brukare där symbol eller bildbaserad kommunikation är enda möjligheten till tillfredsställande skriftlig kommunikation.

Brukaren ska ha ett stort skrivbehov och hjälpmedlet ska medföra en påtaglig ökad självständighet av förmågan till daglig skriftlig kommunikation. Enklare lösningar skall först ha provats och uteslutits.

Kan normalt tidigast förskrivas till barn vid skolstart. Undantagsvis kan anpassning/dator förskrivas tidigare, då förträning bedöms nödvändig inför skolstart.

**Region Östergötland
och länets kommuner**

Förskrivare	At och Log inom Länsteam Kommunikation, Habiliteringen i Linköping (barn) och Kommunikationsmottagningen på Rehabmedicinska kliniken US (vuxna)
Anmärkning	För dator och tillbehör i standardutförande, ansvarar inte sjukvårdshuvudmannen. Det är ett personligt ansvar som brukaren eller, vid en undervisnings-situation, skolan ombesörjer och bekostar. Sjukvårdshuvudmannen ansvarar för anpassningar/specialanpassningar och i förekommande fall specifik programvara till egenägd dator eller dator i skolan. Sjukvårdshuvudmannen ansvarar för installation samt grundläggande introduktion/ utbildning till användare och personal. För övriga utbildningar ansvarar inte sjukvårdshuvudmannen. För datorutrustning på brukarens arbetsplats ansvarar inte sjukvårdshuvudmannen.
Brukarens/ skolans ansvar	Anpassning/programvara/dator till elev i skola är ett lån så länge skolgång upp till avslutad gymnasienivå pågår. Därefter ansvarar patienten/förälder/vårdnadshavare för att utrustningen återlämnas eller att ny behovsbedömning görs. Programvara, förbrukningsartiklar såsom färgpatroner, papper etc. samt arbetsplatsens grundutrustning är brukarens/skolans ansvar att ombesörja och bekosta. Program får ej installeras som påverkar gjorda inställningar. Programvara/anpassning/dator kan inte förskrivas som pedagogiskt-, behandlings- eller träningshjälpmedel.
Dubbel- förskrivning	I de fall ett stort behov av kommunikation i skrift finns både i skolan och hemmet och/eller då utrustningen bedöms olämplig att frakta emellan, medges dubbelförskrivning av anpassning/specialanpassning/programvara.

LARM

TRYGGHETSLARM OCH ÖVERVAKNINGSLARM

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare som har stort hjälpbehov pga. motorisk eller kognitiv funktionsnedsättning, för att påkalla uppmärksamhet från icke-anställd anhörig som bor i samma bostad.
Förskrivare	At
Anmärkning	Avser enkla larm med begränsad räckvidd som aktiveras av brukaren själv. Larm för att påkalla uppmärksamhet som finns i öppna handeln tex. babylarm eller liknande måste först ha uteslutits som en fungerande lösning. En förskrivning förutsätter att man följer Socialstyrelsens riktlinjer om Tvångs- och skyddsåtgärder inom vård och omsorg för vuxna. Se Socialstyrelsens hemsida.

ANFALLSLARM FÖR EPILEPTIKER

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med sådan typ av epilepsianfall, att det finns behov av att påkalla uppmärksamhet från annan person i bostaden.
Förskrivare	At efter samråd med behandlande läkare.
Anmärkning	Vid uppkoppling till annat larmsystem står huvudman/vårdgivare för hela larmanordningen.

KOGNITIONSHJÄLPMEDEL

HJÄLPMEDEL FÖR KOGNITIVT STÖD

Generella behovskriterier	En förutsättning för att ett hjälpmedel för kognitivt stöd ska kunna förskrivas är att en strukturerat kartläggning och bedömning runt brukaren görs, t ex, vad gäller brukarens tidsuppfattning, behov av struktur i vardagen och möjligheter till stöd i omgivande miljö. Introduktion av kognitivt stöd förutsätter en individuellt anpassad metodik till brukaren och ett stödande nätverk. Förskrivaren ansvarar för att introducera/handleda personal/anhörig kring brukaren, i metoden och hjälpmedlets funktion. Vid förskrivning av hjälpmedel för kognitivt stöd krävs i de flesta fall en längre intrainingsperiod med flera uppföljningar; se Hjälpmedelsguide kapitel 5.5
---------------------------	--

BILDSTÖD

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med kognitiv funktionsnedsättning och svårigheter att förstå, minnas information, strukturera och planera, till exempel, med hjälp av vanlig kalender. Förskrivning ska ge brukaren ökad självständighet i dagliga livet avseende förståelse, hantering och planering för utförande av dagliga aktiviteter.
Förskrivare	At
Anmärkning	Avser programvara för tillverkning av bildstöd som kan användas som minnesstöd, för att ge anpassade instruktioner, tidsscheman m.m. Programvara kan endast förskrivas om brukaren har tillgång till dator och skrivare. Bildstöd kan inte förskrivas som ett pedagogiskt hjälpmedel. Det material som behövs i en verksamhet t.ex. dagcenter, gruppbostad eller skola är verksamhetens ansvar.

PRESENTATIONSMATERIAL

Behovskriterier	Kan vid behov förskrivas som tillbehör till bildstöd. Produkter tillgängliga i handeln är ett egenansvar.
Förskrivare	At, Log

PLANERINGS- OCH MINNESSTÖD

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med bestående kognitiv funktionsnedsättning och svårigheter att förstå, strukturera, planera och minnas information. Förskrivning ska ge brukaren ökad självständighet i dagliga livet avseende förståelse, hantering och planering av tid i dagliga aktiviteter. Enklare lösningar, till exempel tidsschema, kalender, funktioner i egenägd mobiltelefon eller enklare/ej förskrivningsbara applikationer ska först ha uteslutits. Lösningar som finns att tillgå i handeln ska ha uteslutits. Applikation kan förskrivas till brukare som kan använda smartphone.
Förskrivare	At
Anmärkning	För behov av hårdvara, exempelvis, mobiltelefon/smartphone, ansvarar inte sjukvårdshuvudmannen. Det är ett personligt ansvar som brukaren ombesörjer och bekostar.

AVANCERAT PLANERINGS- OCH MINNESSTÖD

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med kognitiv funktionsnedsättning och svårigheter att förstå, strukturera, planera och minnas information. Förskrivning ska ge brukaren ökad självständighet i dagliga livet avseende förståelse, hantering och planering för utförande av dagliga aktiviteter. Brukaren ska ha behov av förstärkning och påminnelse genom samtidig visuell och auditiv instruktion för att utföra dagliga aktiviteter. Applikation kan förskrivas till brukare som kan använda smartphone.
Förskrivare	At
Anmärkning	För behov av hårdvara, exempelvis, mobiltelefon/smartphone, ansvarar inte sjukvårdshuvudmannen. Det är ett personligt ansvar som brukaren ombesörjer och bekostar.

TIDSHJÄLPMEDEL

Behovskriterier	Kan förskrivas till brukare med bestående kognitiv funktionsnedsättning som innebär bristande tidsuppfattning, svårighet att förstå tidsmängder och/eller svårighet att förstå och använda vanlig klocka. Förskrivningen ska ge brukaren ökad självständighet i dagliga aktiviteter. Enklare lösningar ska först ha provats och uteslutits. Lösningar som finns att tillgå i handeln ska ha uteslutits.
-----------------	---

Applikation kan förskrivas till brukare, med bedömt behov av tidshjälpmedel, som har en egenägd smartphone.

Dubbel-
förskrivning Medges i de fall brukaren har ett nödvändigt behov av tidmätare med två olika tidsintervall.

Förskrivare At

MEDICINDOSETT MED TIDSPÅMINNARE

Behovskriterier Kan förskrivas till brukare med minnesproblem, när medicindosett utan tidspåminnare eller enbart tidspåminnare inte fungerar.
Brukaren ska med hjälpmedlet självständigt kunna sköta sin medicinering, även om regelbunden hjälp med medicinpåfyllnad behövs.

Förskrivare At, Ssk